Helsinki

Laajasalon alueelliset kävelyn ja pyöräilyn reitit ja Laajasalon rantareitin tarveselvitys

Luonnos asukasvuorovaikutusta varten 13.11.2020

KYMP

Helsinki

Julkaisija: Helsingin Kaupunkiympäristön toimiala, Maankäyttö ja kaupunkirakenne, Kaupunkitila- ja maisemasuunnittelu, 2020
Vastuuhenkilö: Anu Kiiskinen
Kartta-aineisto: © Helsingin kaupunki
Teksti, taitto, kartat ja valokuvat, jollei valokuvaaja erikseen:
Niina Strengell,
Maisema-arkkitehtitoimisto Kokoma,
Maisema-arkkitehtuuri Niina Strengell
Sähköinen: ISBN xxx-xxx-xxx-xxx-

Laajasalon alueellinen kävelyn ja pyöräilyn reittien tarkastelu ja Laajasalon rantareitin tarveselvitys

SISÄLLYSLUETTELO

1 JOHDANTO 4

2 LAAJASALO NYKYÄÄN
- Sijainti ja saavutettavuus 6
- Nykyiset asukkaat ja muuttuva Laajasalo 6
- Maisema, topografia ja maaperä 8
- Luonto 10
- Viheralueet ja virkistyksen vetovoimakohteet 12
- Palvelut 14

3 LAAJASALON REITISTÖN LÄHTÖKOHDAT
- Laajasalon reitistö strategisissa suunnitelmissa 16
- Laajasalon reitistö aikaisemmissa aluesuunnitelmissa 16
- Maanomistus 17
- Laajasalon reitistö nykyisin 18
- Kävely 18
- Rantareitti nykyään 18
- Pyöräily 18
- Joukkoliikenne 20
- Vesiliikenne 20

4 VUOROVAIKUTUS 22

5 REITISTÖJEN KEHITTÄMINEN
- Miksi reitistöä kehitetään? 24
- Nykyisen reitistön ongelmat 24
- Laajasalon reitistön tärkeimmät kehityskohteet 24
- Killingholman kevyenliikenteen silta 24
- Vartiosaaren kevyenliikenteen silta 25
- Pyöräilyn kehittäminen 25

6 RANTAREITIN PERIAATTEET
- Rantareitin suunnitteluperiaatteet 28
- Esteettömyyden erikoistasolle kehitettävät rantareitin osuudet 32
- Rantareitin opastaminen 34
- Rantareitin valaistus 34
- Rantareitin talvikunnossapito 34

7 KUSTANNUKSET
- Rantareitin rakentamisen vaiheistus 36
- Kustannukset 36

8 LÄHTEET 38

1 JOHDANTO

Laajasalo on yksi vilkkaimman täydennysrakentamisen alueista Helsingissä. Vuoden 2019 lopussa Laajasalon asukasluku ylitti 20 000. Seuraavien vuosikymmenten aikana saaren asukasluku tulee lähes kaksinkertaistumaan, mikä johtaa virkistys- ja viheraluepalveluiden käyttäjämäärien merkittävään nousuun. Myös Laajasalon kaupunkirakenteellinen sijainti on muuttumassa, kun Kruunusillat vuonna 2026 valmistuessaan kytkevät Laajasalon ydinkeskustaan. Tällä hetkellä Laajasalon täydennysrakentamiskaavoitus on käynnissä ja sen yhteydessä on käynyt ilmi, että Laajasalon kävelyn ja pyöräilyn reitistöä tulee tarkastella kokonaisuutena.

Helsingin kaupunkistrategiaa pannaan täytäntöön kaupunkiyhteisissä kärkihankkeissa, joista yksi on Helsingin merellinen strategia ja toimintaohjelma. Merellisen strategian osana Helsingin ranta-alueiden käyttö; etenkin rantareitit ovat nousseet erityisesti esiin. Huolimatta Laajasalon pitkästä rantaviivasta, siellä on usein vaikea päästä rantaan asti - nykyään Laajasalossa ovatkin Helsingin rantareitin pisimmät puuttuvat jaksot.

Tämän selvityksen tavoite on muodostaa kokonaiskuva Laajasalon tämänhetkisistä kävelyn ja pyöräilyn reiteistä sekä uusien reittiyhteyksien tarpeesta ottaen huomioon niin uuden kuin vanhan Laajasalon tarpeet. Reitistöjen alueellinen kehittämissuunnitelma ei tähtää välittömään toteuttamiseen, vaan tukee asemakaavoitustyötä ja aluesuunnittelua. Uusien virkistysyhteyksien avulla Laajasalon uudet ja vanhat asuinalueet sekä niiden palvelut saadaan paremmin liitettyä toimivaksi ja viihtyisäksi merelliseksi kaupunginosaksi.

Tämän selvityksen on tilannut Helsingin kaupunkiympäristön toimialan kaupunkitila- ja maisemasuunnittelu -palvelun alueellisen suunnittelun yksikkö. Konsulttina on ollut Niina Strengell (Maisema-arkkitehtuuri Niina Strengell / Maisema-arkkitehtitoimisto Kokoma). Selvitys on laadittu kevään ja kesän 2020 aikana.

Selvityksen ohjausryhmässä ovat olleet alueellisen suunnittelun yksikön Itäisen alueen tiimipäällikkö Anu Kiiskinen, liikennesuunnittelija Markus Ahtiainen, suunnitteluinsinööri Heikki Takainen, suunnitteluasiantuntija Mikko Malmström, asemakaavoituksen itäisen alueyksikön Laajasalo-tiimin tiimipäällikkö Anu Kuutti sekä asemakaava-arkkitehti Leena Holmila.

Tämä selvitys on luonnos, joka päivitetään lopulliseksi selvitykseksi asukasvuorovaikutuksen jälkeen syksyllä 2020.

Kruunusillat muuttavat Laajasalon kaupunkirakenteellista sijaintia. Havainnekuva Kruunuvuorenrannasta. Kuva: Helsingin kaupunki, asemakaavoitus, Laajasalo -tiimi.

Uusien virkistysyhteyksien avulla Laajasalon uudet ja vanhat asuinalueet liitetään toimivaksi ja viihtyisäksi merelliseksi kaupunginosaksi.

2 LAAJASALO NYKYÄÄN

Sijainti ja saavutettavuus

Laajasalo on noin 8,5 neliökilometrin kokoinen saari Kaakkois-Helsingissä. Laajasalon keskusta, Yliskylä, sijaitsee linnuntietä noin kuuden kilometrin päässä Helsingin keskustasta. Herttoniemen kautta kulkevat kävelyn ja pyöräilyn reitit keskustaan ovat kuitenkin huomattavasti pidempiä, noin 8,4 kilometriä. Laajasalon kävelyn ja pyöräilyn saavutettavuus tulee parantumaan merkittävästi Kruunusiltojen valmistuessa tämän hetkisten suunnitelmien mukaan vuonna 2026. Esimerkiksi Kruunuvuoresta nykyinen matka keskustaan on 11 km, joka lyhenee noin 5 kilometriin siltojen avautuessa; Laajasalon kaupunkirakenteellinen sijainti on muuttumassa.

Laajasalo on iso saari ja myös välimatkat saaren sisällä ovat pitkiä, esim. Jollaksesta Tullisaareen on noin 4 kilometriä ja Kruunuvuorenrannasta Yliskylään on noin 3,5 kilometriä.

Nykyiset asukkaat ja muuttuva Laajasalo

Vuoden 2019 lopussa Laajasalon asukasluku ylitti 20 000 asukasta. Nykyään pääosa Laajasalon asukkaista asuu Yliskylässä, joka on tiivistä kerrostaloaluetta. Yliskylän alueelle ovat keskittyneet myös Laajasalon työpaikat, joita sieltä löytyy hieman yli 1000. Seuraavaksi eniten asukkaita on rakentuvalla Kruunuvuorenrannan alueella sekä Jollaksen pientalovaltaisella alueella.

Väestörakenteen osalta Laajasalossa on sekä alle kouluikäisiä lapsia että vanhuksia hieman enemmän kuin Helsingissä keskimäärin – eli asukkaita, joille lähivirkistyspalvelut ovat erityisen tärkeitä.

Laajasalo on yksi Helsingin projektialueista eli Laajasalo täydentyy tulevina vuosina merkittävästi, väkimäärä tulee lähes kaksinkertaistumaan lähivuosikymmeninä. Entisen öljysataman paikalle rakentuu Kruunuvuorenrannan uusi asuinalue, jossa tulee asumaan noin 13000 uutta asukasta suunnilleen vuoteen 2030 mennessä. Kruunuvuorenrannassa asuu nykyisellään noin 3500 asukasta. Tulevan raitiotieyhteyden varrelle täydentyy uutta asumista aina Yliskylään saakka. Yliskylään rakennetaan uusia koteja noin 6000 asukkaalle, eli Yliskylä tulee pysymään Laajasalon väkirikkaimpana alueena.

Laajasalotien moottorikatu muuttuu kaupunkibulevardiksi ja sen yhteyteen tulee täydennysrakentamista. Myös Jollaksen ja Hevossalmen alueet täydentyvät maltillisesti. Täydennysrakentaminen ei sijoitu niinkään viheralueille, vaan nykyisten liikennealueiden liepeille ja entisen öljysataman alueelle.

Yläkuva:
Suunnittelualue ja sijainti.

Alakuva:
Laajasalon maankäytön painopistealueet ja arvio asukasmäärän muutoksesta.

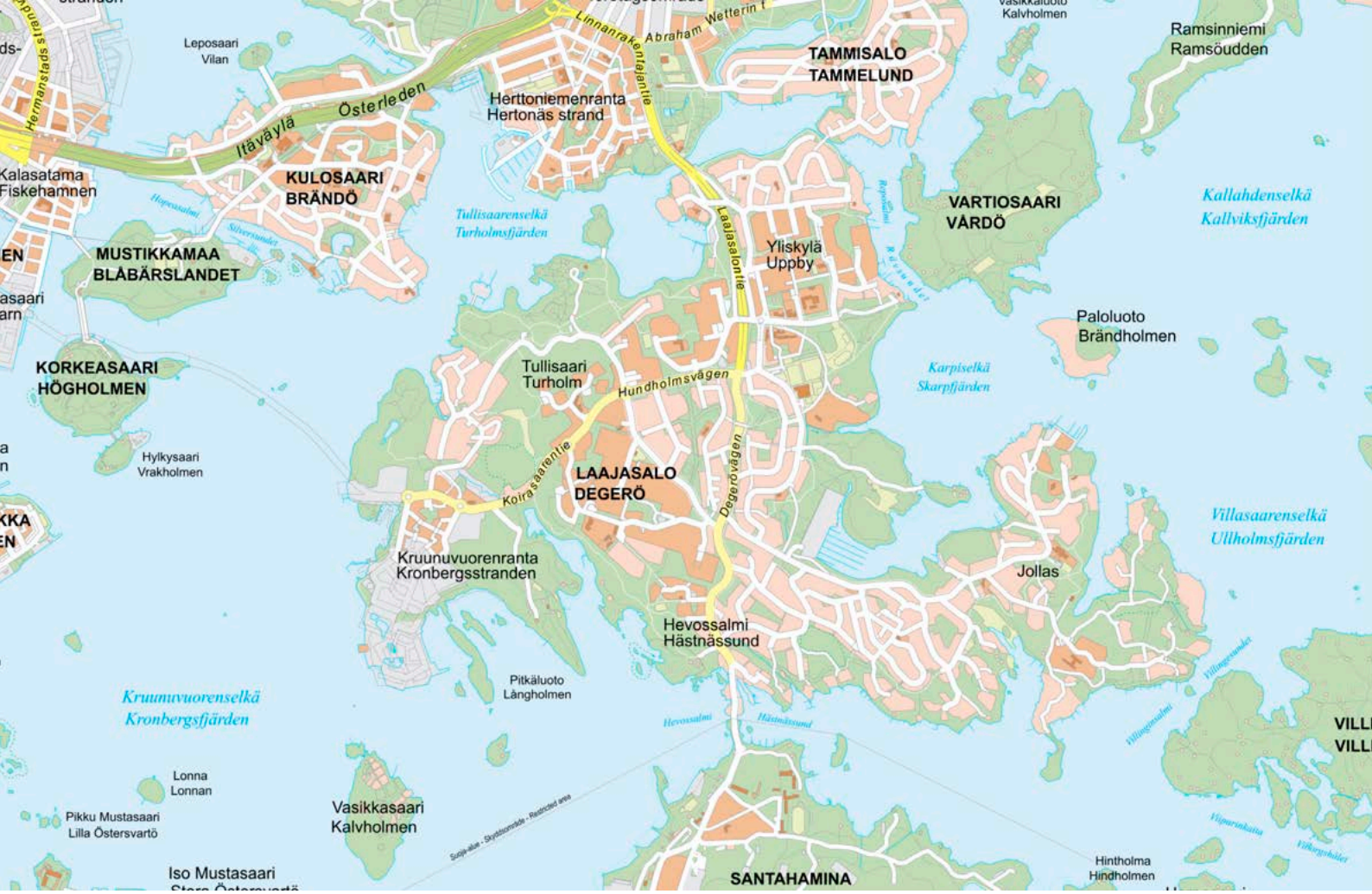
Leposaari
Vilan
Hermanstadsleden
Linnanrakentajantie
Abraham Wetterin t
TAMMISALO
TAMMELUND
Ramsinniemi
Ramsöudden
Österleden
Herttoniemenranta
Hertonäs strand
Itäväylä
Kalasatama
Fiskehamnen
KULOSAARI
BRÄNDÖ
Tullisaarenselkä
Turholmsfjärden
VARTIOSAARI
VÅRDÖ
Kallahdenselkä
Kallviksfjärden
MUSTIKKAMAA
BLÅBÄRSLANDET
Laajasalontie
Yliskylä
Uppby
Paloluoto
Brändholmen
KORKEASAARI
HÖGHOLMEN
Tullisaari
Turholm
Hundholmsvägen
Karpiselkä
Skarpfjärden
Hylkysaari
Vrakholmen
Koirasaarentie
LAAJASALO
DEGERÖ
Degerövägen
Villasaarenselkä
Ullholmsfjärden
Kruunuvuorenranta
Kronbergsstranden
Jollas
Hevossalmi
Hästnässund
Pitkäluoto
Långholmen
Kruunuvuorenselkä
Kronbergsfjärden
Lonna
Lonnan
Pikku Mustasaari
Lilla Östersvartö
Vasikkasaari
Kalvholmen
Iso Mustasaari
SANTAHAMINA
Hintholma
Hindholmen

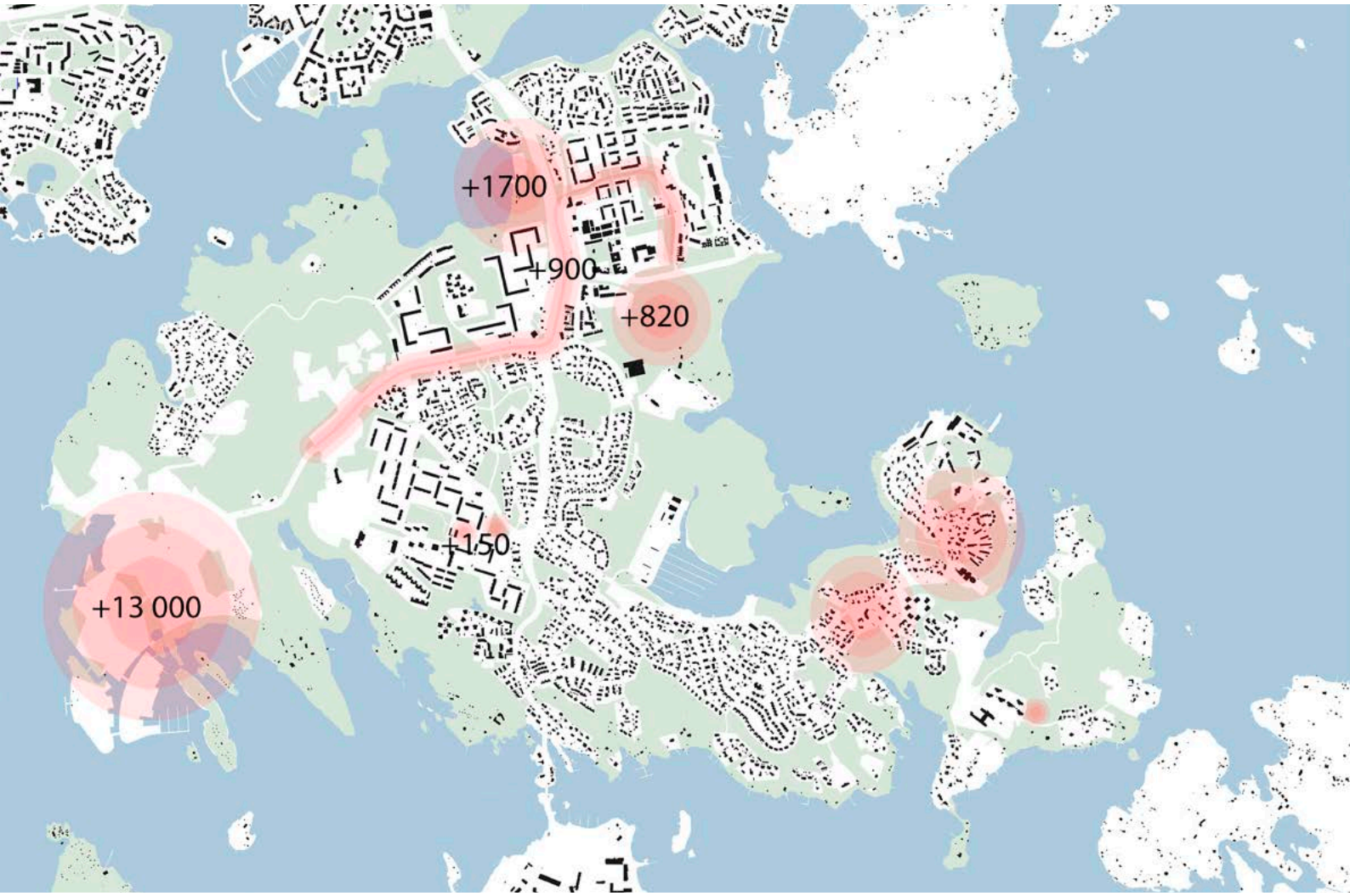
+1700
+900
+820
+150
+13 000

Maisema, topografia ja maaperä

Laajasalo on vehreä ja metsäinen kaupunginosa, jonka rantaviiva on yli 30 kilometrin pituinen. Laajasalo on suuri saari, noin 8,5 km2 (n. 850 ha) kokoinen, josta noin puolet on rakennettua aluetta ja puolet viheraluetta.

Laajasalon maisemarakenteen selkäranka on saaren poikki kulkeva kaakkois-luoteissuuntainen kallioselänne, joka on korkeimmillaan lähes 40 m korkea. Rikkonaisia kalliovyöhykkeitä sijaitsee Jollaksen, Kruunuvuoren ja myös Yliskylän alueilla. Alavat laaksoalueet sijoittuvat tämän kallioselänteen sivuille, kuten Yliskylästä Sarvastoon ulottuva laaja alanko, sekä laaksoakseli Tullisaaresta Stansvikiin.

Kallioisuus tekee Laajasalon topografiasta vaihtelevan, korkeimmat kalliot ovat lähes 40 metriä meren pinnan yläpuolella. Laaksoalueet ovat suhteellisen matalia tehden niistä osittain jopa tulvaherkkiä, matalampien alueiden ollessa jopa alle yhden metrin meren pinnan yläpuolella. Näillä alueilla tulee ottaa huomioon merivesitulvien mahdollisuus. Tämä tulee huomioida myös reittien pohjarakenteissa tulvariskialueilla.

Laajasalon rannat ovat melko polveilevia, joten rantaviivaa on pitkälti. Laajasalon rantaviivan pituus on n. 34km, joka on poikkeuksellisen pitkä rantaviiva yhdelle kaupunginosalle. Pääosa Laajasalon rannoista on kallio- ja kitkamaarantaa. Luonnonhiekkarantoja on jonkin verran. Rantaalueilla vuorottelee alava maasto ja kalliomäet, ja korkotasojen vaihtelu on usein merkittävää. Tämä tulee tekemään esteettömien reitistöjen toteuttamisesta haastavaa.

Laajasalon maaperä on hyvin kallioinen, yli puolet saaresta on kalliomaata. Muuten saari on lähinnä kitkamaita, moreenia, hieta- ja hiesumaita. Pienialaisia savikoita on muutamassa laaksopainanteessa. Lisäksi täytemaita on Yliskylässä, Sarvastossa ja vuonna 2020 rakennetulla Koirasaarten alueella.

Laajasalon maaperäkartta.

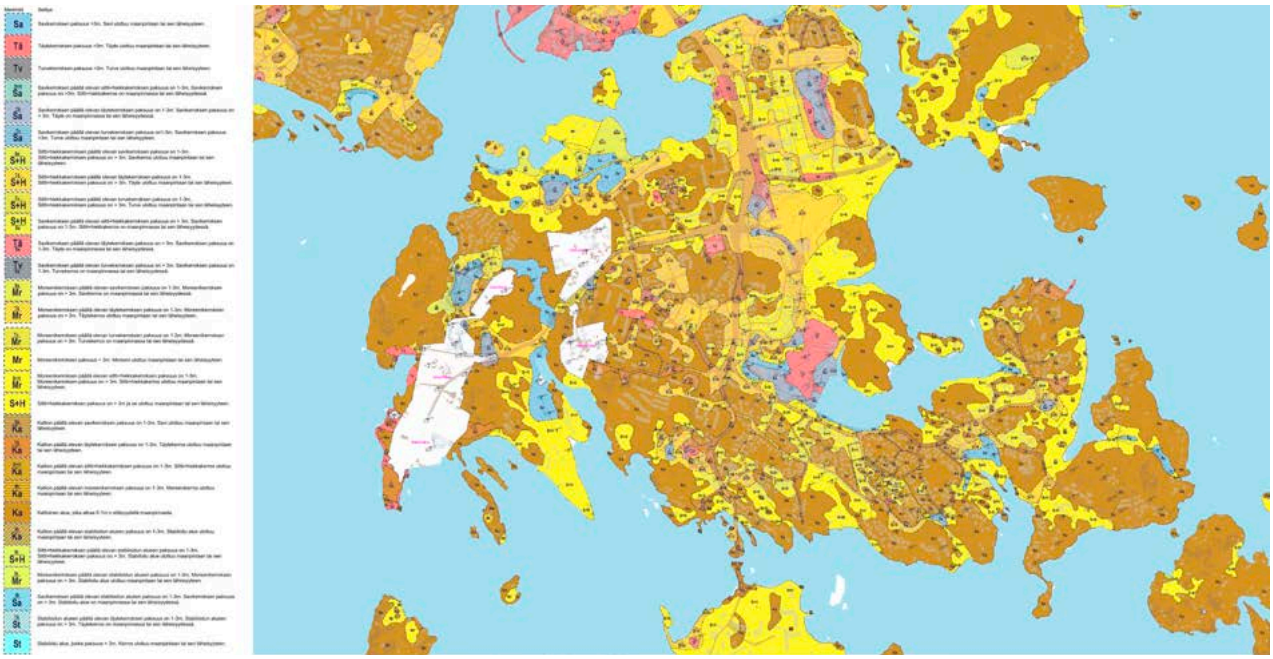

Laajasalon korkotarkastelu (yläkuva) ja tulvariskialueet (alakuva).

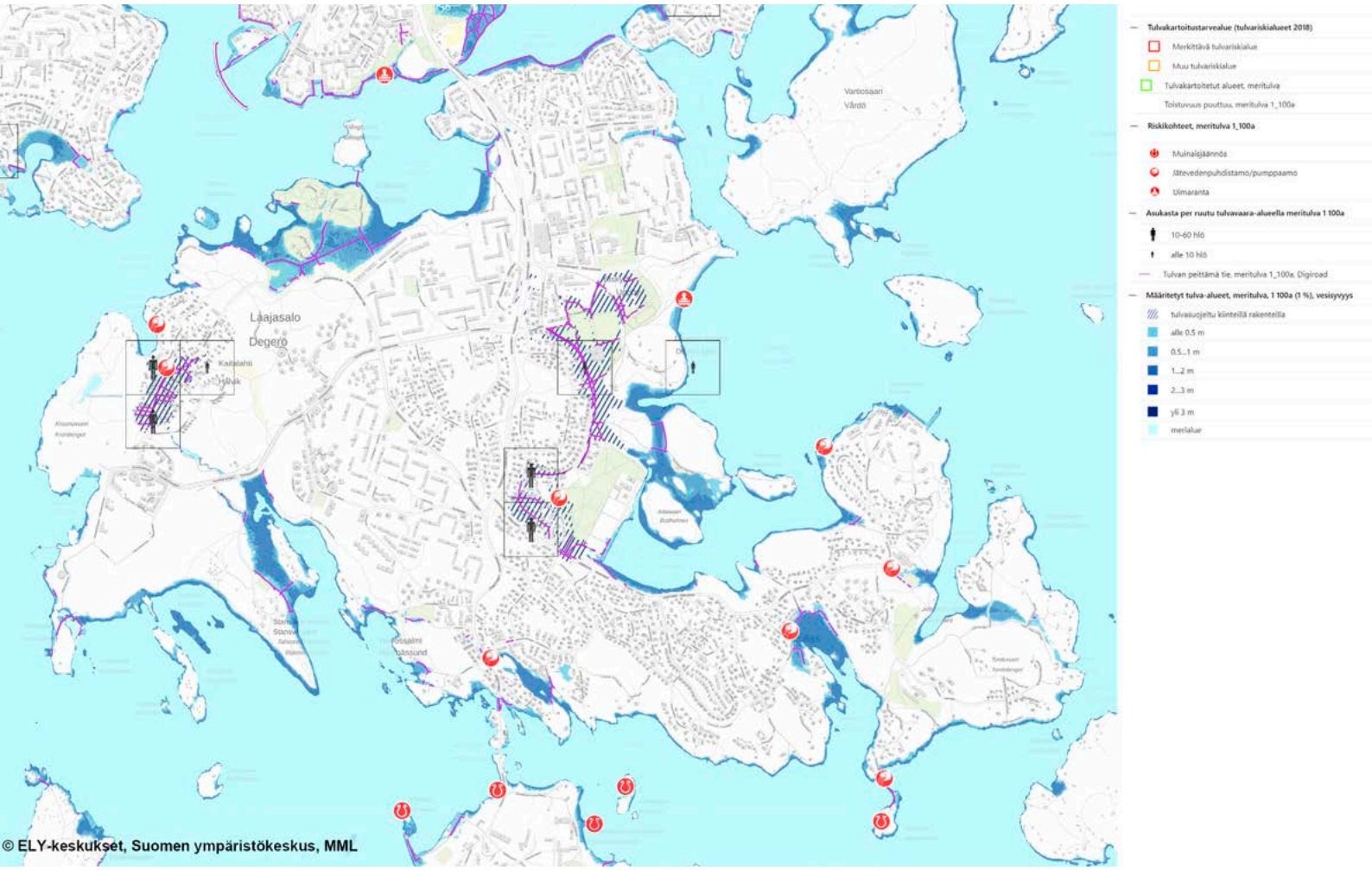

Luonto

Laajasalo on rikas luontoarvoiltaan. Arvokkaimmat luontokohteet ovat keskittyneet Tullisaari-Stansvik akselille, Aittasaareen ja Tonttuvuoreen.

Huomionarvoisimpia ovat luonnonsuojelusuojelualueet ja luonnonsuojeluohjelman kohteet Tahvonlahdenniemi, Itäniitty (Tonttuvuori), Kruunuvuorenlampi, Kaivoskallio (Stansvikin lehto ja -kaivosalue) sekä Jollaksen räme.

Laajasalossa on paljon metsää ja saaren kautta kulkeekin metsäinen runkoyhteys, joka on Yleiskaava 2016 Kaupunkiluonto -liitekartassa metsäverkostomerkinnällä. Laajasalon metsät ovat mäntyvaltaisia. Lehtipuut ovat keskittyneet kulttuurihistoriallisten ympäristöjen yhteyteen.

Erityisen arvokkaita luontodirektiivilajeja Laajasalossa ovat lepakot, viitasammakot sekä lahokaviosammal.

Lepakkoesiintymiä on useilla ranta-alueilla, pääosin kulttuurihistoriallisten alueiden yhteydessä. Laajasalossa on jo useina kesinä ollut kokeilu, jossa rantareitin valaistusta on sammutettu aktiivisimpaan lepakkoaikaan molemmin puolin Koirasaarentietä sekä osassa Vuorilahdenpolkua. Kokeilun tulokset ovat olleet lupaavia.

Viitasammakot ovat keskittyneet Stansvikin viereiseen Tahvonlahden perukkaan. Niiden elinoloja parantaa rantaniittyjen raivaus ja niitto.

Luontotietojärjestelmään on merkitty neljä suurempaa lahokaviosammalesiintymää eri puolilla saarta.

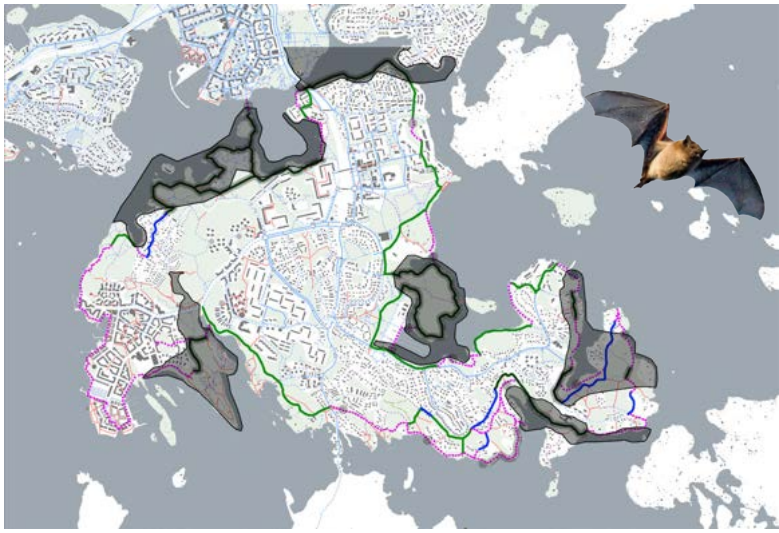

Luontodirektiivilajien esiintymät ranta-alueilla: lepakkoalueet, lahokaviosammalesiintymät ja sammakko- ja matelijakohteet.

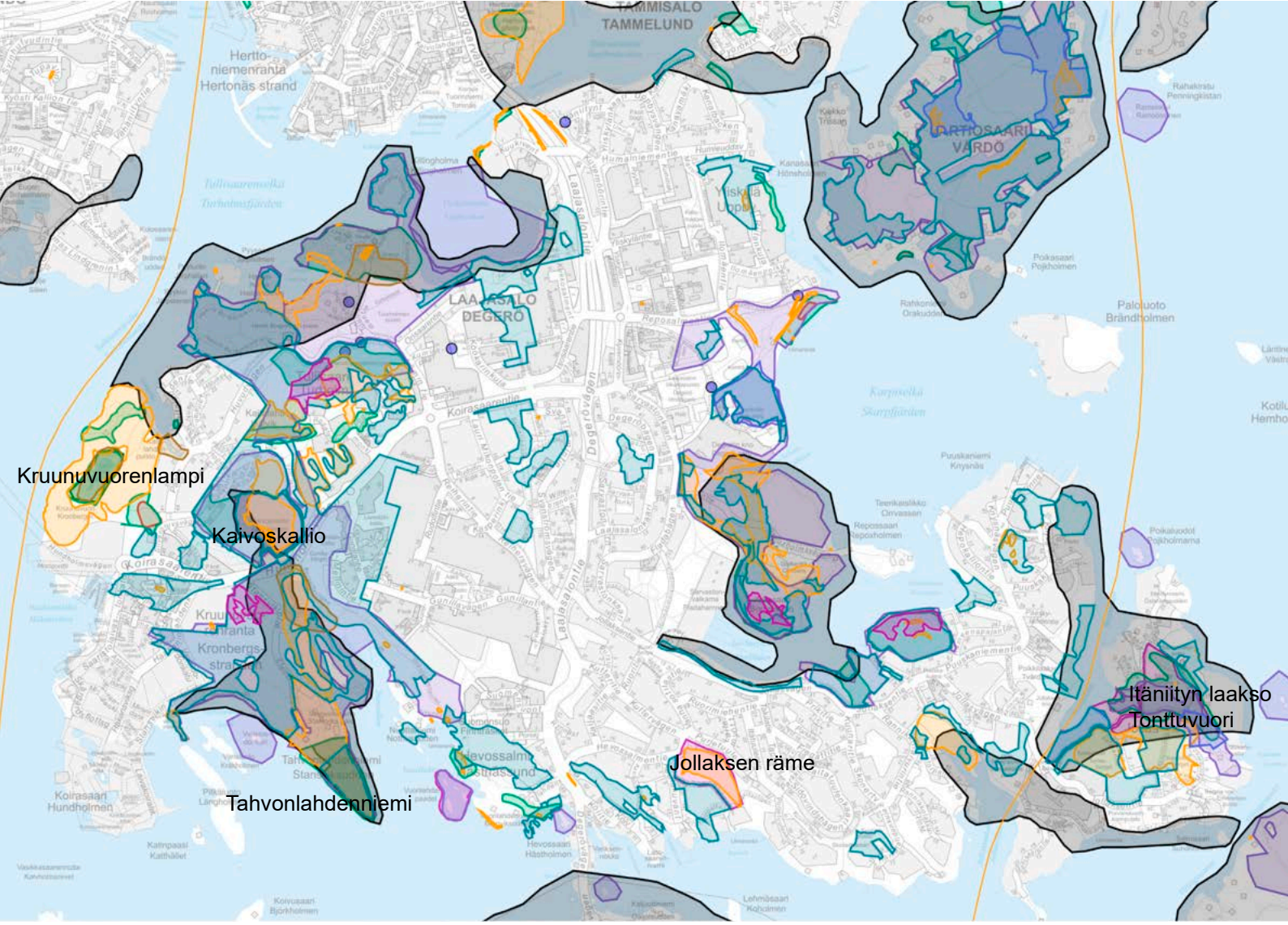

Laajasalon luontoarvot, Helsingin luontotietojärjestelmä

- Suojellut luontotyypit (2)
- Luonnonsuojelualueet (4)
- Tulevat luonnonsuojelualueet (2)
- Luonnonmuistomerkit (7)
- Tärkeät lintualueet (11)
- Arvokkaat kasvikohteet (23)
- Tärkeät lepakkoalueet (6)
- Tärkeät matelija- ja sammakkoeläinkohteet (3)
- Arvokkaat geologiset kohteet (52)
- Kääpäkohteet (4)
- Lahokaviosammalen elinympäristöt (4)
- Metsäkohteet (4)

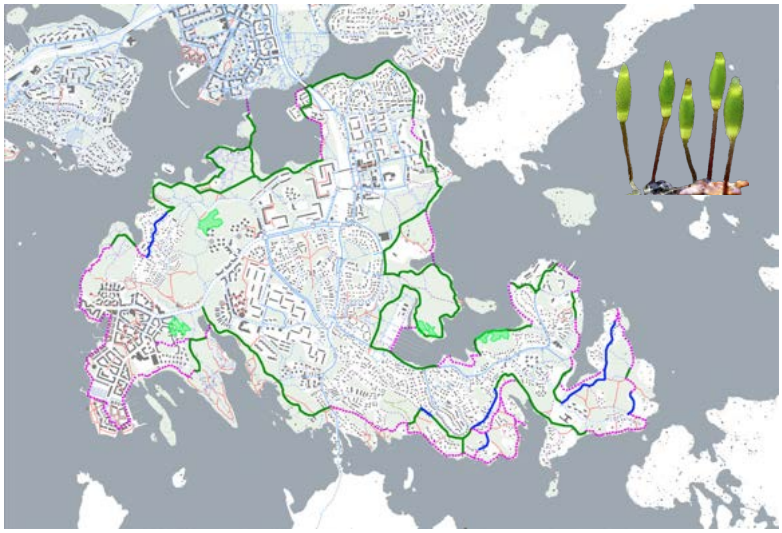

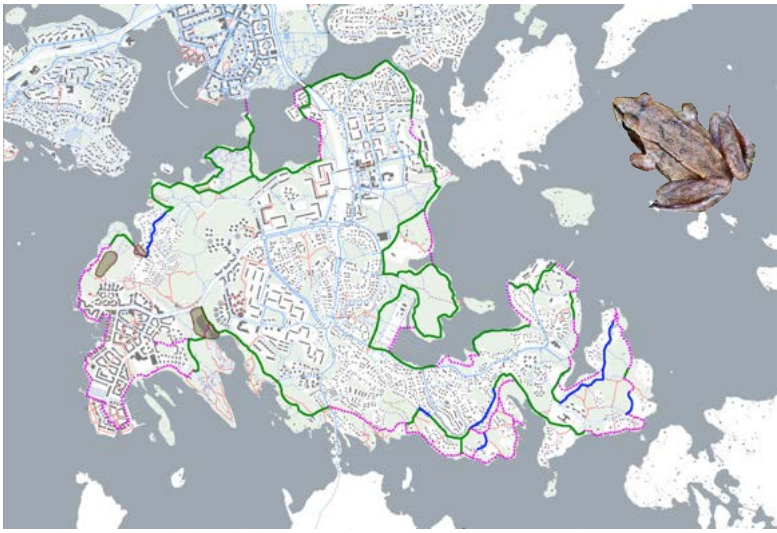

Viheralueet ja virkistyksen vetovoimakohteet

Laajasalossa on paljon viheralueita nykyisin, huomattavasti enemmän kuin keskimäärin Helsingissä. Viheralueille tyypillistä on metsäisyys. Saaren kallioinen metsämaasto ja vaihteleva maisemarakenne tarjoavat monipuoliset puitteet virkistysalueille. Vaikka ollaan saaressa, merellisyys ei ole kovin läsnä viheralueilla, ja rantaan on usein vaikea päästä. Rakennettuja käyttöviheralueita ei ole kovin paljon.

Kylminä talvikausina saarta ympäröivien merialueiden ollessa jäätyneinä, täydentyvät Laajasalon virkistysreitistöt jäälle, jossa voi mm. hiihtää, kävellä ja liikkua luistimilla. Samalla syntyy tilapäisiä yhteyksiä lähisaaristoon.

Laajasalon virkistysalueilla on hienoja huippukohteita, joilla on valtakunnallistakin arvoa. Tullisaaren ja Stansvikin kartano- ja huvilamiljööt sekä Jollaksen kartano ovat RKY-alueita eli valtakunnallisesti merkittäviä rakennettuja ympäristöjä. Myös Jollaksen itäosa ja Matosaari ovat RKY-aluetta huvila-alueittensa vuoksi. Degerön kanava on poikkeuksellinen kohde, joka toteutettiin höyrylaivaliikenteen kulta-aikoina nopeuttamaan matkaa Itäiseen saaristoon ja Sipoon suunnalle. Tullisaaren, Stansvikin ja Jollaksen kartanoalueilla on suuri virkistyskäyttöpotentiaali tiivistyvässä Laajasalossa. Muita merkittäviä kohteita ovat Laajasalon uimaranta ja rantametsä sekä laajasalolaisten lempivirkistysalue Aittasaari.

Hienoja luontokohteita on useita, joista etenkin Tonttuvuoren ja Itäniityn muodostama kokonaisuus sekä Kruunuvuoren alue Kruunuvuorenlampineen ovat mielenkiintoisia. Toiminnallisia virkistyskohteita ovat mm. Laajasalon liikuntapuisto sekä saaren useat uimarannat ja -paikat.

Uusi, rakentuva Laajasalo tarjoaa myös uusia mielenkiintoisia kohteita, kuten Kruunuvuorenrannassa sijaitsevan Säiliö 468 – valotaideteoksen. Kruunuvuorenrantaan on tulossa myös iso uimaranta, joka on Helsingin ensimmäinen esteetön uimaranta. Kruunuvuorenrannan uusi asuinalue tulee varmasti tarjoamaan palveluja, kuten kahviloita, ravintoloita tai terasseja, joita virkistysalueilta on puuttunut.

Tullisaaren kartanopuisto

Laajasalon virkistyksen vetovoimakohteet.

Laajasalossa on monipuolisia virkistysalueita. Saaren rannoilta aukeaa näkymiä kapeisiin salmiin ja sisäsaariston lahdille, ulkomerelle ja Helsingin keskustaan. Laajasalon viheralueille ominaista leimaa antavat kulttuurihistoriallisesti arvokkaat kartano- ja huvilamiljööt. Rakentuva Laajasalo tarjoaa uusia mielenkiintoisia kohteita, kuten valo- ja maisemataideteos Öljysäiliö 468:n.

Säiliö 468, Helsingin aineistopankki

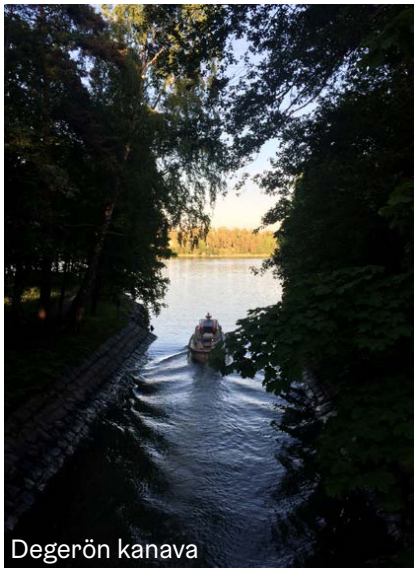

Degerön kanava

Palvelut

Laajasalossa on melko kattavat palvelut. Palvelut ovat pääosin keskittyneet Yliskylään. Laajasalon uusi kauppakeskus Saari on tärkein palvelukeskittymä. Kauppakeskukseen sijoittuvat päivittäistavarakaupat sekä monipuolinen valikoima erikoisliikkeitä ja palveluita, kuten apteekki, kuntosali, ravintoloita ja kahviloita. Saman katon alla palvelevat myös Laajasalon uudistunut kirjasto ja nuorisotalo. Yliskylässä on myös terveysasema ja kirkko.

Muualla Laajasalossa on kaksi ruokakauppaa, toinen Kruunuvuoressa ja toinen Jollaksessa, sekä yksi elintarvikekioski.

Kruunuvuorenrannan rakentuessa palvelutarjonta paranee ja monipuolistuu myös läntisessä Laajasalossa. Alueelle rakennetaan oma koulu, päiväkoteja, liikunta- ja leikkipuistot, liikuntahalli ja -kenttä. Suuri osa kaupallisista palveluista tulee sijoittumaan Kruunuvuorenrannan keskuskortteliin.

Koulutuksen palvelut ovat hyvät; Laajasalossa on kolme ala-astetta ja yläaste sekä Laajasalon opisto. Varhaiskasvatuksen osalta päiväkotipalveluja on ympäri saarta yhdeksässä paikassa.

Laajasalossa on aiemmin ollut suhteellisen vähän kahvila- tai ravintolatarjontaa, mutta Yliskylän uudessa kauppakeskuksessa on useita ravintoloita ja kahviloita.

Virkistysreittien varsilla on ravintola- ja kahvilapalveluja kesäkaudella, kuten Stansvikin kahvila-ravintola, Pyysaaren työväen pursiseuran ravintola, Aittasaaren golfkentän kahvila, Sarvaston venesataman kahvila, Jollaksen pizzeria Fornitaly ja Villa Salmelan (Karjalaisten kesäkoti) kahvila. Talvikauden kahvila- ja ravintolapalvelut ovat suljettuja virkistysreittien varrella, lukuunottamatta yksityistä jääkahvilaa Laajasalon uimarannan läheisyydessä.

Kaupallisia virkistyspalveluita ovat Laajasalon Golf, jolla on 9-reikäinen kenttä Aittasaaressa. Saaressa on useampia venesatamia, joista osa on yksityisiä ja osa yleisiä. Pyysaaressa on Pyysaaren satama, Helsingin työväen pursiseuran satama ravintoloineen. Laajasalon liikuntapuistossa on tennishalli ja padelkentät. Jollaksessa on Karjalaisten kesäkoti kahviloineen ja saunoineen. Villa Furuvik, Jollaksen kartano sekä Villa Kuunari Jollaksessa toimivat nykyään juhlatilana.

Vuokrasaunoja on Jollaksen kartanossa, Villa Furuvikissä, Kalliolan kesäkodissa sekä Karjalaisten kesäkodissa Villa Salmelassa.

Nykyään arkiset asiointimatkat ja koulumatkat suuntautuvat pääosin Yliskylään. Työmatkat suuntautuvat pääosin pois Laajasalosta, koska saaressa on suhteellisen vähän työpaikkoja.

Nykyään arkiset asiointimatkat ja koulumatkat suuntautuvat pääosin Yliskylään.

Kirjasto
Terveysasema
Kirkko
Vanhuspalvelut
Päivittäistavarakauppa
Koulu
Päiväkoti, esiopetus
Hotelli
Kahvila
Ravintola
Leikkipaikka
Liikunta
Uimaranta, uimapaikka
Veneilysatama

Laajasalon palvelut ovat keskittyneet Yliskylän alueelle.

Stansvikinrannan tuleva esteetön uimaranta.
Kruunuvuorenrannan myötä Länsi-Laajasalon palvelutaso kohoaa.
Kuva: Uutta Helsinkiä / Maisema-arkkitehtitoimisto Loci

3 LAAJASALON REITISTÖN LÄHTÖKOHDAT

Laajasalon reitistö strategisissa suunnitelmissa

Laajasalon reitistöä on tutkittu useassa strategisessa suunnitelmassa.

Helsingin yleiskaavassa Laajasalon kautta kulkee koko kaupungin rantaraitti eli seudulle jatkuva, rantavyöhykettä seuraileva, koko kaupungin kattava rantaraitti. Yleiskaavassa on esitetty myös Laajasalon läpi kulkeva uusi pyöräilyn runkoverkko, eli baana. Yleiskaavan virkistys- ja viherverkosto 2050 -teemakartassa on osoitettu Laajasalon etelärantoja kulkeva rantaraitti.

Helsingin yleiskaavan rinnalla laadittiin Vistra II eli Viheralueiden strateginen kehityskuva (Kaupunkisuunnittelulautakunta 8.11.2016). Vistrassa esitettyjä tavoitteita Laajasalon reitistölle olivat mm. Laajasalon rantojen kehittäminen julkiseksi viheralueketjuksi ja rantareitin täydentäminen. Lisäksi todettiin, että saavutettavuutta ja reitistöä tulee kehittää, erityisesti yhteyksiä asuinalueiden ja rantojen sekä saariston välillä, myös uusien siltojen avulla.

Osa Laajasalosta kuuluu yhteen Helsingin vihersormista - Itä-Helsingin kulttuuripuistoon. Itä-Helsingin kulttuuripuiston kehittämissuunnitelmassa (Kaupunkisuunnittelulautakunta 11.10.2011) Laajasaloon on esitetty teemareittejä mm. kulttuuriperintöön sekä merelliseen luontoon ja maisemaan liittyen. Lisäksi Laajasaloon on esitetty neljä muuta reittiä: Laajasalon kierros, Tullisaarenselän kierros, Jollaksen kierros sekä Tullisaaren ja Stansvikin kierros.

Viime vuosina Laajasalosta on tehty useita suunnitteluperiaatteita asemakaavoituksen pohjaksi, mm. Jollaksen suunnitteluperiaatteet (Kaupunkiympäristölautakunta 11.6.2019) ja Laajasalon itärannan suunnitteluperiaatteet (Kaupunkiympäristölautakunta 4.2.2020). Suunnitteluperiaatteissa on käsitelty myös alueen reittejä ja suunnitelmat on vuorovaikutettu.

Kruunuvuorenrannan kaavoituksen aikana on laadittu Kruunuvuorenrannan reittitarkastelu (Näkymä, 2017).

Helsingin kaupunkistrategiassa 2017-2021 on esitetty kaupungin strategisia kärkihankkeita, joista Merellinen strategia on yksi. Merellisen Helsingin kehittämiseen liittyy muun muassa rantojen käytön ja merellisten virkistysyhteyksien kehittäminen. Helsingin rantareitin luominen on yksi Merellisen strategian painopisteistä. Tällä hetkellä Laajasalossa on Helsingin rantareitin pisimmät puuttuvat osuudet.

Laajasalon reitistöä on käsitelty monessa eri strategisen tason suunnitelmassa, mutta strategiset linjanvedot eivät ole rakentuneet reiteiksi maastossa.

Laajasalon reitistö aikaisemmissa aluesuunnitelmissa

Laajasalon yleisiä alueita eli viheralueita ja reittejä on tarkasteltu aluesuunnitelmissa, joita on Laajasalon alueelta kolme kappaletta: Yliskylän (2015-2024), Laajasalon länsiosan (2011-2020) sekä Jollaksen ja Hevossalmen itäosan (2008-2017) aluesuunnitelmat. Varsin laaja osa Laajasalosta jää kuitenkin aluesuunnitelmien ulkopuolelle. Osa aluesuunnitelmista on jo vanhentuneita. Lisäksi aluesuunnitelmat ovat keskittyneet vain yhteen alueeseen, ja koko saaren reitistön tarkastelu kokonaisuutena on jäänyt vähäiseksi.

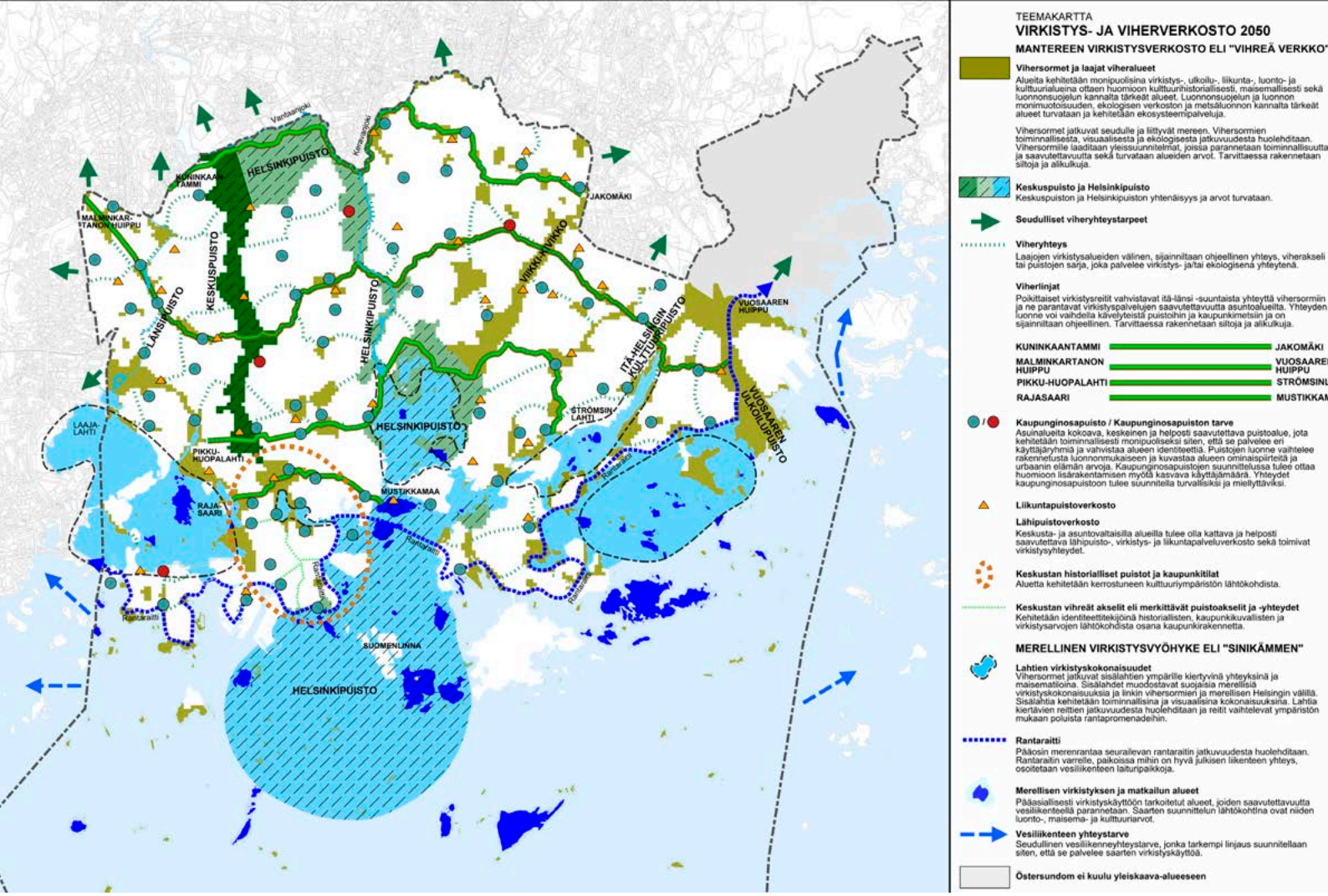

Helsingin yleiskaavan Virkistys- ja viherverkosto 2050 - teemakartta.

Laajasalon maanomistustilanne.

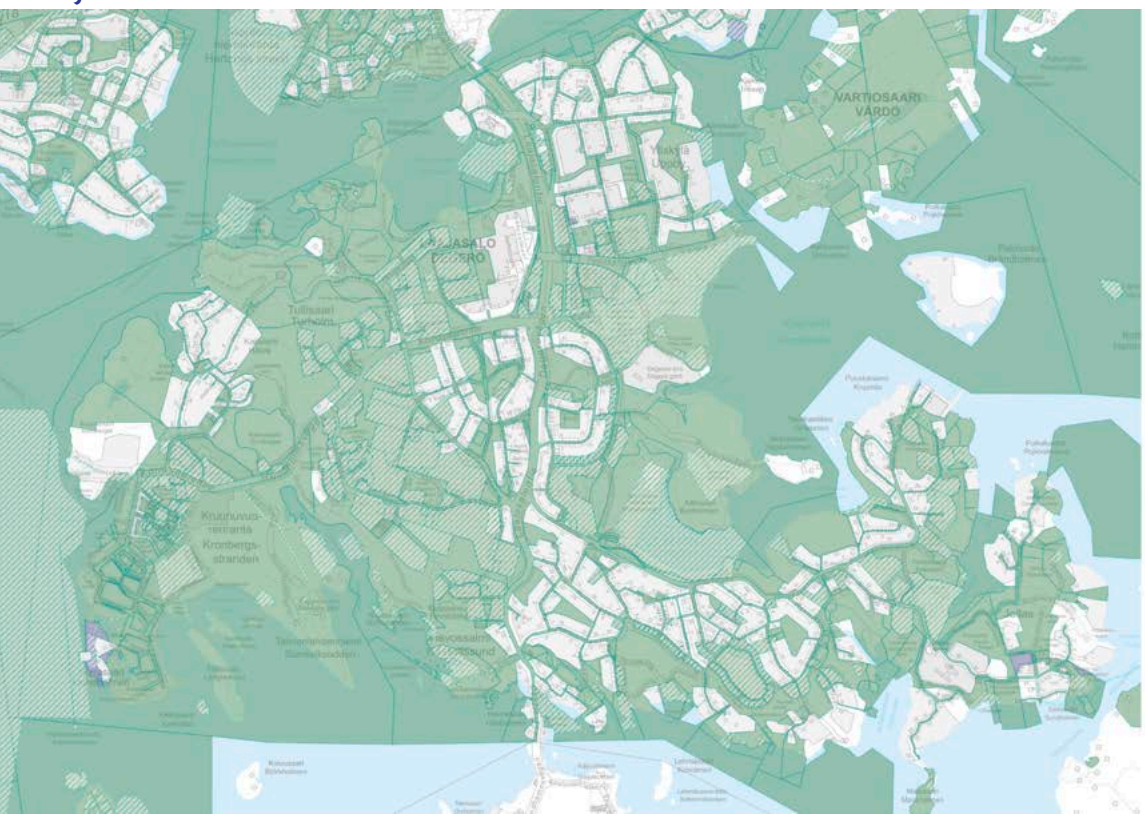

Maanomistus

Helsingin kaupunki omistaa valtaosan Laajasalosta. Viheralueiksi kaavoitetut ranta-alueet ovat pääosin kaupungin omistuksessa muutamaa poikkeusta lukuunottamatta.

Laajasalon reitistö nykyisin

Kävely

Laajasalossa on melko paljon kävelyreittejä, joista monet kulkevat katuyhteyksiä pitkin. Saarta vaivaa yhtenäisten virkistysreittien - etenkin rantareitin -puute. Vuosien varrella Laajasaloon on asemakaavoitettu kattava virkistysreitistö, mutta jostain syystä paljon reittejä on jäänyt rakentamatta varsinkin Hevossalmen ja Jollaksen alueella. Myös Reiherinpolku ja Mikonpojanpolku ovat oleellisia puuttuvia yhteyksiä, joita ei ole rakennettu niiden keskeisestä sijainnista huolimatta. Alueellisesti tärkeitä virkistysreittejä on Aittasaaressa, Tullisaaressa, Laajasalon uimarannan alueella, Stansvikissa, Laajasalon kanavarannassa sekä Hevossalmessa Vuorilahdenpolulla. Pääosa Laajasalon virkistysreiteistä on kivituhkapintaisia. Valaistuja reitinosia on jonkin verran.

Laajasalon vaihtelevan topografian vuoksi reiteissä on esteellisiä osuuksia. Kallioisessa maastossa jyrkemmät reitinosuudet ovat hyväksyttävissä, koska esteettömien reittien rakentaminen tarkoittaisi mittavia louhintatöitä maisemallisesti herkillä kallio- ja ranta-alueilla.

Rantareitti nykyään

Laajasalossa on nykyisin rantareitin osuuksia mm. Vuorilahdenpolulla, Aittasaaressa, Tullisaaressa sekä Laajasalon kanavan varrella Tiiliruukinlahdenpuistossa. Rantareitin jatkuvuus on heikko, esimerkiksi Vuorilahdenpolun 1,4 kilometriä pitkä osuus päättyy Laajasalontielle. Vuorilahdenpolku ei kulje ihan rannassa, lähimmillään se on noin 25 metrin päässä ja enimmillään yli 150 metrin päässä rannasta, jolloin suoraa yhteyttä merelle ei ole. Rantareitin ja meren välissä on usein paljon puustoa, jolloin tärkeät näköalapaikatkin ovat usein umpeenkasvaneita. Oleellinen puuttuva rantareitti on Hevossalmen ja Jollaksen alueella. Vaikka alueet on kaavoitettu viheralueiksi ja kaavoissa on osoitettu virkistysyhteys, niin yhtenäinen rantareitti puuttuu. Käytännössä tämä on tarkoittanut, että merellisestä sijainnista huolimatta Laajasalossa on monin paikoin ollut vaikea päästä rantaan.

Rantareitit ovat osittain valaistu. Rantareitillä ei ole oleskelupaikkoja ja penkkejä on hyvin harvakseltaan tai ei ollenkaan. Rantareittiä ei pääsääntöisesti ole opastettu tai viitoitettu.

Pyöräily

Nykyään Laajasalon pyöräilyn pääreitit kulkevat saaren pääväylien varsilla, Koirasaarentiellä, Laajasalontiellä, Jollaksentiellä ja Puuskaniementiellä. Tärkeitä paikallisia pyöräilyreittejä kulkee Reiherintiellä, Yliskylän alueella sekä Hevossalmen rannassa Vuorilahdenpolulla. Nykyiset pyörätiet ovat kaksisuuntaisia pyöräteitä ja asfaltoituja. Pyörätiet eivät pääsääntöisesti kulje ranta-alueilla.

Laajasalon sisäiset pyöräilyreitit ovat melko kattavia, mutta reittejä saaresta pois on vähän. Laajasalosta pääsee pyörällä pois vain kahta reittiä - Herttoniemensalmen siltaa pitkin Herttoniemeen tai Tammisalon siltaa pitkin Tammisaloon – mikä pidentää pyörämatkoja etenkin läntisestä Laajasalosta ja Jollaksesta. Kruunusillat tulee parantamaan pyöräreittejä merkittävästi tarjoten uuden sujuvan baanatasoisen pyöräily-yhteyden Kalasatamaan, Hakaniemeen ja sieltä keskustaan. Pyöräilymatka keskustaan lyhenee merkittävästi. Laajasalontien uusien liikennejärjestelyiden rakentamisen yhteydessä yhteydet Herttoniemen suuntaan paranevat merkittävästi. Myös Koirasaarentien pyöräliikenteen yhteydet paranevat Kruunusillat hankkeen mukaisen katurakentamisen yhteydessä merkittävästi.

Tällä hetkellä Laajasalossa on vain yksi pätkä talvikunnossapidon priorisoitua reitistöä, eli Kuvernöörintie, jota pitkin pääsee Herttoniemeen.

Laajasalon nykyinen reitistö.

Laajasalon valaistut reitit.
Keltaisella katualueen valaistus ja
valkoisella valaistut virkistysyhteydet.

Joukkoliikenne

Nykyään Laajasalon joukkoliikenne perustuu bussiliikenteeseen ja sitä kautta metrojärjestelmään. Saaressa kulkee viisi liityntäliikennelinjaa, jotka lähtevät Herttoniemen metroasemalta. Laajasalossa päätepysäkit ovat Kruunuvuorenrannassa, Jollaksessa, Kaitalahdella ja Yliskylässä. Joukkoliikenteen palvelutaso on hyvä lukuun ottamatta itäisintä Jollasta.

Lisäksi Laajasalossa kulkee palvelulinja, joka kulkee Jollaksentiellä ja poikkeaa Gunillankalliolla, Borgströminmäellä ja Yliskylässä. Palvelulinja on merkityksellinen esteettömän rantareitin vuoksi, koska saapuminen esteettömälle rantareitin jaksolle voi tukeutua palvelulinjastoon.

Laajasalossa oli kesäkaudella 2020 kuusi kaupunkipyöräasemaa, jotka sijoittuivat Humalniementielle, Yliskylän puistokadulle, Koirasaarentielle (3 kpl) ja Reiherintielle.

Laajasalon joukkoliikenne tulee muuttumaan paljon tulevaisuudessa, kun Kruunusillat avataan noin vuonna 2026 ja pikaratikka aloittaa liikennöinnin. Raitiotie kulkee Kruunuvuorenrannasta Yliskylään. Silloin Laajasalon julkisen liikenteen saavutettavuus paranee ja matka-ajat keskustaan lyhenevät. Saaren bussilinjasto muuttuu samalla, kuitenkin siten, että joukkoliikenteen palvelutaso ei laske ja nykyisen kaltainen metron liityntälinjasto toimii edelleen.

Vesiliikenne

Vielä nykyään vesiliikenne on melko vähäistä Laajasalossa, mutta tulee luultavasti lisääntymään merellisen strategian toteutumisen myötä.

Reposalmessa on vesiliikennelaituri, josta pääsee reittiveneellä Vartiosaareen, Itäiseen saaristoon, Vuosaareen ja Hakaniemeen; päivässä kulkee pari vuoroa. Lisäksi Reposalmesta on kulkenut aurinkosähkölautta Vartiosaareen kokeiluna kesän 2020 ajan, ja kaupungin tavoitteena on jatkaa kokeilua kesällä 2021. Kauppatorilta lähtee vesiliikennelinja, jolla pääsee Kruunuvuorenrantaan, Stansvikiin ja Villa Salmelaan (Karjalaisten kesäkoti) neljästi päivässä. Vesiliikennettä liikennöidään lähinnä keskikesän ajan.

Lisäksi Helsingillä on käynnissä selvitys sähkökäyttöisen vesiliikennepilotin käynnistämisestä Kruunuvuorenrannan ja Meritullintorin välille vuosille 2022-2026.

Helsingin osallistuvan budjetoinnin OmaStadi-hankkeen toteuttama Vartiosaaren aurinkosähkölautta on liikennöinyt kesän 2020 ajan.

Laajasalon joukkoliikenne.

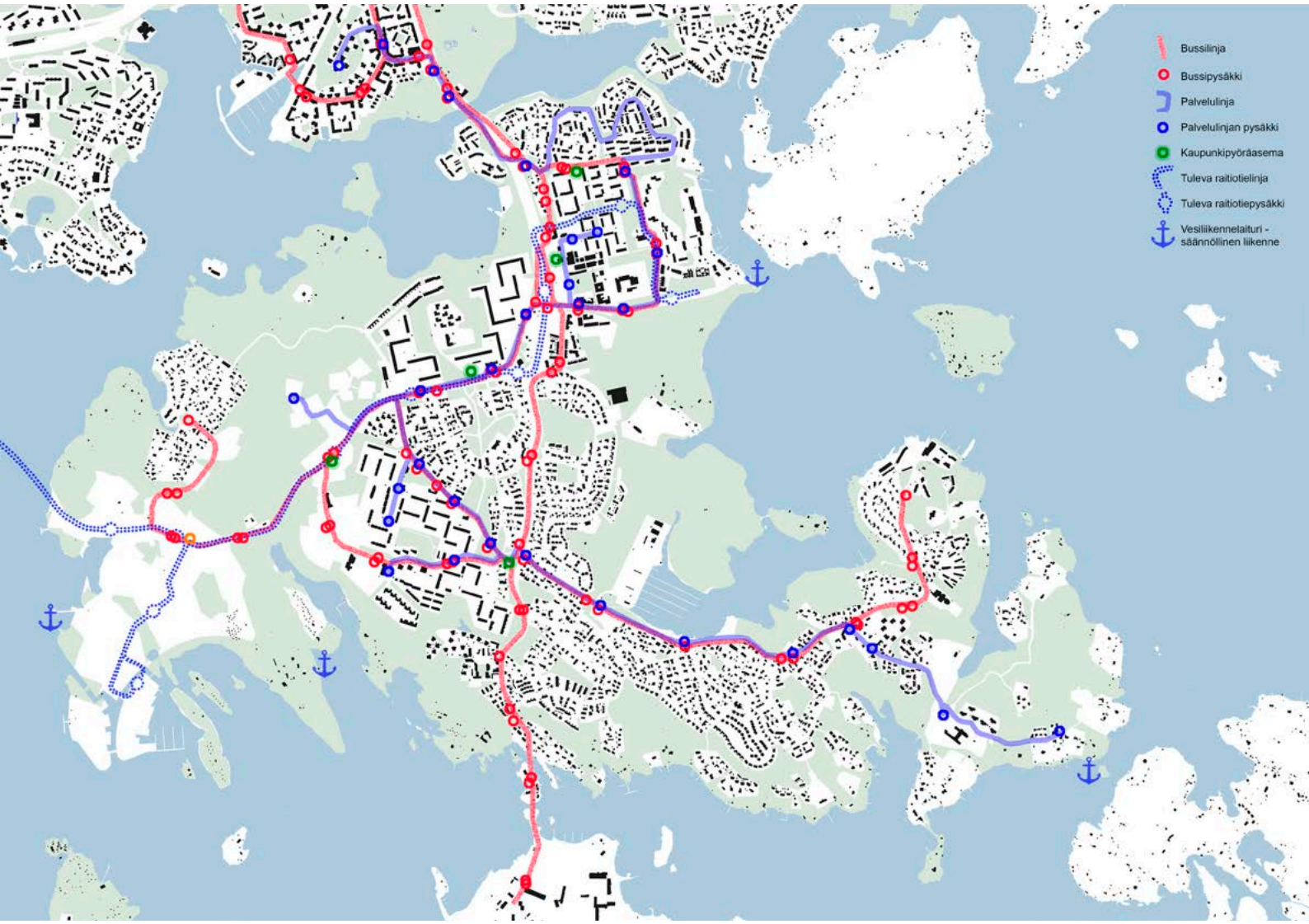

4 VUOROVAIKUTUS

Laajasalopäivillä, keväällä 2018, kyseltiin laajasalolaisten mielipiteitä jalankulku- ja pyöräilyreittien nykytilasta, mm. lempireiteistä, puuttuvista reittiyhteyksistä tai reittien huonokuntoisista kohdista. Karttaan tuli 85 merkintää, joista 41 oli lempireittejä ja 44 koski puuttuvia reittejä.

Lempireittejä oli Tullisaaressa, Aittasaaressa, Laajasalon uimarannan seuduilla, Vuorilahdenpolulla, Stansvikissa ja Laajasalon kanavarannassa.

Reittitoiveina oli sekä siltayhteyksiä Laajasalosta muualle että saaren sisäisiä yhteyksiä. Toivottuja uusia siltayhteyksiä olivat Tullisaaren Killingholmasta Herttoniemenrantaan, Reposalmentien päästä Vartiosaareen ja Jollaksesta Villinkiin. Laajasalon sisäisiä reittejä varten siltaa toivottiin Aittasaaresta Laajasalon uimarannalle sekä Stansvikista Vuorilahdenpolulle.

Erityisen toivottuja reittiyhteyksiä olivat Mikonpojanpolun ja Reiherinpolun muodostama kokonaisuus, Sarvaston venesataman eteläpuolinen rantareitti, Jollaksen rantareitti Kuunaripuistosta itäänpäin, Herttoniemenselmen sillan alikulku Yliskylässä, Ester Larssonin polku sekä rantareitti Elsankallion kohdalla.

Näistä toiveista on lähiaikoina toteutumassa Mikonpojanpolku, jonka toteutussuunnittelu on valmistunut ja joka rakennetaan kesällä 2021.

Laajasalon alueellisen kävelyn ja pyöräilyn reittien tarkastelussa ja Laajasalon rantareitin tarveselvityksessä on otettu huomioon laajasalolaisten toiveet ja esitetty toivotut reitit ja uudet siltayhteydet.

Lisäksi laajasalolaisten mielipiteitä saaren reitistöistä on kysytty asemakaavoituksen ja suunnitteluperiaatteiden laatimisen yhteydessä, mm. Laajasalon Itärannan ja Jollaksen suunnitteluperiaatteissa.

Laajasalon alueellinen kävelyn ja pyöräilyn reittien tarkastelu ja Laajasalon rantareitin tarveselvitys vuorovaikutetaan Uutta Itä-Helsinkiä tapahtumassa sekä Kerro Kantasi -palvelussa syksyllä 2020. / täydennetään

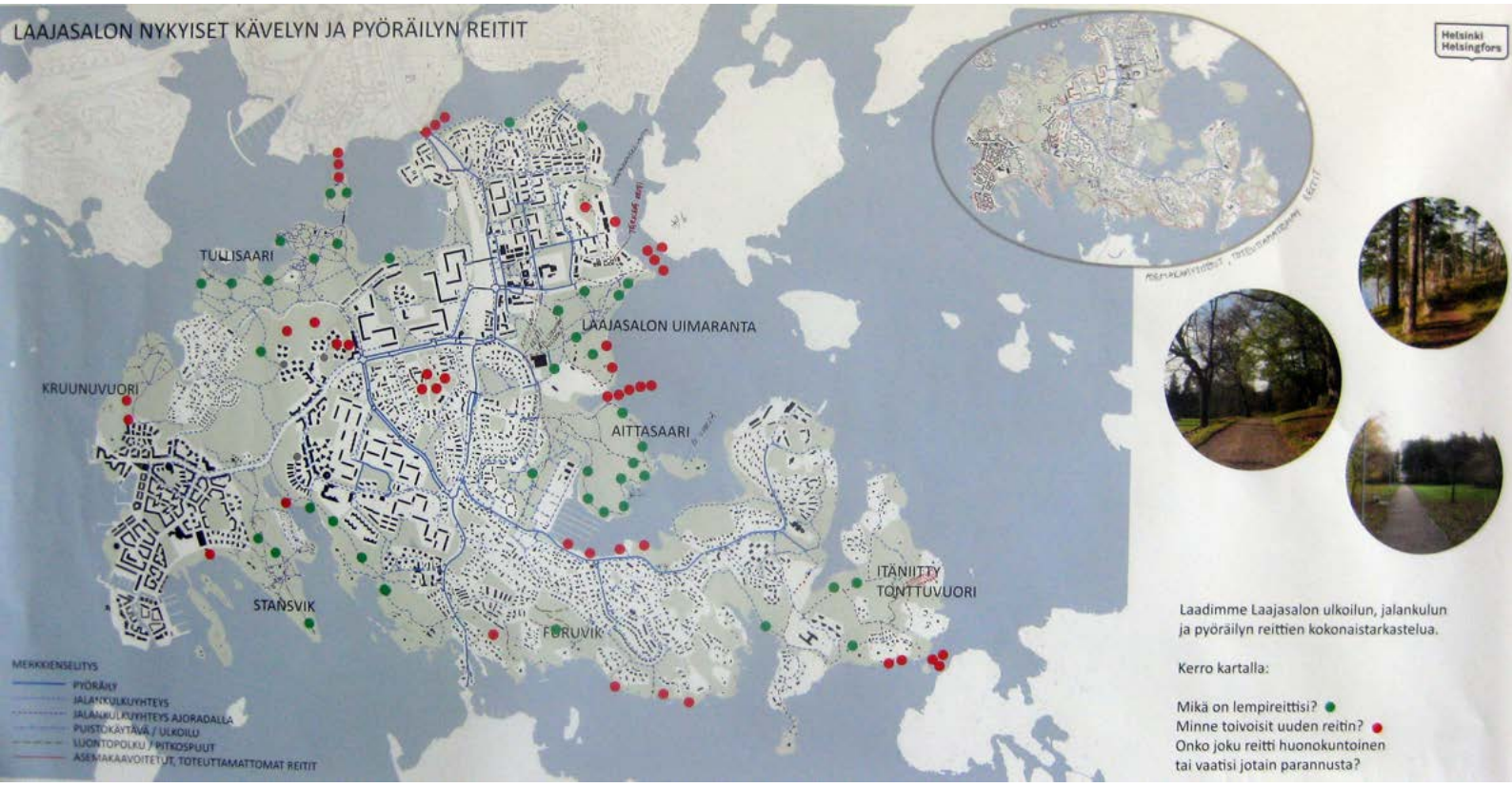

Asukkaiden lempireittejä ja reittitoiveita Laajasalopäivänä 2018.

5 REITISTÖN KEHITTÄMINEN

Miksi reitistöä kehitetään?

Miksi reitistön kehittäminen on tärkeää Laajasalossa? Laajasalo käy läpi suurta kaupunkirakenteellista muutosta pikaraitiotieyhteyden ja täydennysrakentamisen myötä. Kattava ja jatkuva virkistysreitistö yhdistää vanhaa ja uutta Laajasaloa, ja mahdollistaa sujuvan arkiliikkumisen saaren sisällä.

Kruunusiltojen myötä Laajasalo lähenee keskustaa. Laajasalossa on hienoja virkistyskohteita ja Laajasalon rantareitit voivat tarjota virkistystä myös Itäisen kantakaupungin asukkaille ja helsinkiläisille laajemminkin.

Nykyisen reitistön ongelmat

Laajasalossa ei ole puutetta hienoista virkistyskohteista - kuten kartano- ja huvilamiljöistä - vaan niitä yhdistävistä reiteistä. Reittiyhteydet ovat paikoin puutteellisia, reiteissä on epäjatkuvuutta ja katuverkossa kulkevia reitinosia on melko paljon.

Huolimatta Laajasalon merellisestä sijainnista ja pitkästä rantaviivasta, merellisyys ei kovin vahvasti välity saaren nykyisillä virkistysalueilla. Helsingin rantareitin pisimmät katkokset ovat Laajasalossa. Liian usein ranta-alueen kaavoitetut reitit ovat jääneet rakentamatta. Rannalla kulkevia reitinosia on vähän ja monin paikoin on ollut vaikea päästä rantaan. Paikoin kaupungin omistamat rannat ovat jopa yksityistyneet.

Laajasalo on saari ja alueen saavutettavuus ja sujuva liikkuminen on riippuvaista siltayhteyksistä. Nykyään Laajasalosta johtaa kolme siltaa pois, yksi Herttoniemeen, yksi Tammisaloon ja yksi Santahaminan sotilasalueelle – käytännössä Laajasalosta pääsee kahteen suuntaan. Kun laajasalolaisilta on kysytty toiveita reitistön suhteen uudet siltayhteydet ovat nousseet esiin.

Laajasalon reitistön tärkeimmät kehityskohteet

Laajasalon reitistön tärkeimmät kehityskohteet ovat rantareitti, uudet kevyenliikenteen sillat sekä muutamat puuttuvat kävelyn tai pyöräilyn yhteydet.

Lisäksi nykyisille reiteille on kaivattu enemmän penkkejä, oleskelupaikkoja ja näkymien avaamista merelle. Reitit tulisi myös opastaa.

Killingholman kevyenliikenteen silta

Killingholman kevyen liikenteen silta johtaisi Tullisaaresta Herttoniemenrantaan. Killingholman kevyenliikenteen siltaa on toivottu kauan.

Killingholman silta lyhentäisi matkoja metrolle Länsi-Laajasalosta merkittävästi. Nykyisin matka Herttoniemen metroasemalle kulkee vilkasliikenteisten Laajasalontien ja Linnanrakentajantien kautta. Matka metroasemalta esim. Gunillantien alkuun on lähes 4 kilometriä tätä reittiä pitkin. Killingholman siltaa pitkin matka Herttoniemen metroasemalle lyhenee kilometrillä ja matkan voi taittaa rauhallisilla asuinkaduilla ja puistoalueilla. Killingholman silta nopeuttaisi laajasalolaisten arkimatkoja. Siltayhteys avaisi myös laajasalolaisille helpommin saavutettavaksi mm. Viikinlahden virkistys ja luontoalueet.

Herttoniemenrantalaisille Killingholman silta tarjoaisi yhteyden Laajasalon laajojen virkistysalueiden äärelle. Nykyään Herttoniemenrannassa on suhteellisen vähän vir kistysaluetta eikä metsäistä virkistysaluetta ole lähes yhtään. Herttoniemenrantalaiset ovat tehneet mm. kuntalaisaloitteen vuonna 2017/8 saadakseen ylikulkusillan Killingholmaan.

Killingholman siltayhteys on esitetty monissa strategisissa suunnitelmissa: mm. Vistra

II:a, Itäisen kulttuuripuiston kehittämissuunnitelmassa sekä Herttoniemen kaupunginosavisio -työssä. Lisäksi uuteen yleiskaavaan liittyvässä selvityksessä ”Laajasalon alueellinen kehittämissuunnitelma”, silta on osoitettu yhteystarpeeksi.

Suurin hankaluus Killingholman kevyen liikenteen sillan suhteen on, että Killingholmansalmessa kulkee veneväylä. Väylää käyttävät pääosin moottoriveneet sekä vesiliikennealukset. Väylän varrella on monia alitettavia siltoja (Herttoniemensalmen silta, Tammisalon silta), minkä vuoksi purjeveneet eivät väylää käytä, lukuunottamatta Yliskylän venesataman purjeveneitä, joita on noin 60. Mikäli Killingholman salmen yli tulisi kevyenliikenteensilta, niin näille 60 purjeveneelle tulisi osoittaa uusi venepaikka muualta. Myös avattava sillan mahdollisuutta on pohdittu, mutta tämä nostaisi sillan rakentamis- ja ylläpitokustannuksia. Siltaan liittyviä tarkasteluita ja selvityksiä tehdään vireillä olevan asemakaavoituksen yhteydessä (Yliskylänlahden asemakaavamuutos).

Vartiosaaren kevyenliikenteen silta

Silta Vartiosaareen on ollut laajasalolaisten toivotuimpia yhteyksiä.

Vartiosaari sijaitsee Laajasalon länsipuolella, vain 140 metrin päässä Reposalmen toisella puolella. Vartiosaaressa on valtavasti käyttämätöntä virkistysaluepotentiaalia aivan Laajasalon lähituntumassa. Vartiosaari on 82 hehtaarin kokoinen ja pääosin kaupungin omistuksessa. Vartiosaarta on viime vuosina avattu aktiivisemman virkistyksen piiriin, vuoden 2020 aikana saaren reitistöä on parannettu ja kunnostettu. Kevyenliikenteen silta Vartiosaareen avaisi saaren aivan uudella tavalla koko kaupungin virkistyskäyttöön.

Vartiosaari on ollut huonosti saavutettavissa: siltaa ei ole ja vesiliikennöinti saareen kulkee melko harvoin ja vain lyhyen aikaa vuodesta. Vuoden 2020 kesällä saareen kulki kokeiluna aurinkosähkölautta, joka toimi kutsukyytiperiaatteella. Lautta oli hyvin suosittu ja kokemukset kaikkiaan positiivisia. Aurinkosähkölautan liikennöinti loppui elokuun loppupuolella, joten tämäkään ei ratkaise saaren saavutettavuutta ympärivuotisesti.

Myös vain talvikaudella oleva ponttonisilta, kuten esimerkiksi Uunisaaressa, parantaisi saaren saavutettavuutta. Ponttonisillan käyttökausi on noin marraskuusta huhtikuun puoliväliin. Reposalmessa kulkee veneilyväylä eikä ponttonisiltaa voi sen vuoksi käyttää kesäisin.

Pyöräilyn kehittäminen

Kruunusillat tulee parantamaan pyöräreittejä merkittävästi tarjoten uuden sujuvan baanatasoisen pyöräily-yhteyden Kalasatamaan, Hakaniemeen ja sieltä keskustaan. Pyöräilymatka keskustaan lyhenee merkittävästi. Kaupunki pyrkii sijoittamaan pyörien liityntäpysäköintipaikkoja raitiotiepysäkkien yhteyteen. Lisäksi mahdollisuus kuljettaa pyöriä raitiovaunussa tulisi lisäämään pyöräliikennettä keskustaan päin.

Nykyään pyöräreitti Jollaksesta kulkee Laajasalontietä pitkin. Matka Jollaksesta Kruunusilloille lyhenisi ja olisi turvallisempi, mikäli Gunillantielle saataisiin pyörätie koko matkalle.

Mikäli uusi siltayhteys Killingholmasta toteutuisi, tulisi Henrik Borgströmintielle ja Orisaarentielle tulla pyörätie, joka jatkaisi Reiherintiellä kulkevaa pyörätietä – tämä lyhentäisi matkaa mm. Jollaksesta Herttoniemeen. Tullisaaren alueella pyörät kulkisivat historiallisen kartanomiljöön sivuitse Killingholmanpolkua pitkin Killingholmaan.

Asukkaat ovat pitäneet Jollaksentien pyöräily- ja kävelykaistoja liian kapeina. Jollaksentietä pyöräilee mm. paljon koululaisia, koska saaren ainoa yläaste sijaitsee Yliskylässä.

Pyöräliikenteen ohjaamisessa tulee kuitenkin huomioida myös se, että osa herkimmästä virkistysreitistöstä ei sovellu välttämättä pyöräilyyn vaan sitä tulee tarvittavissa paikon varautua myös rajoittamaan ja kieltämään.

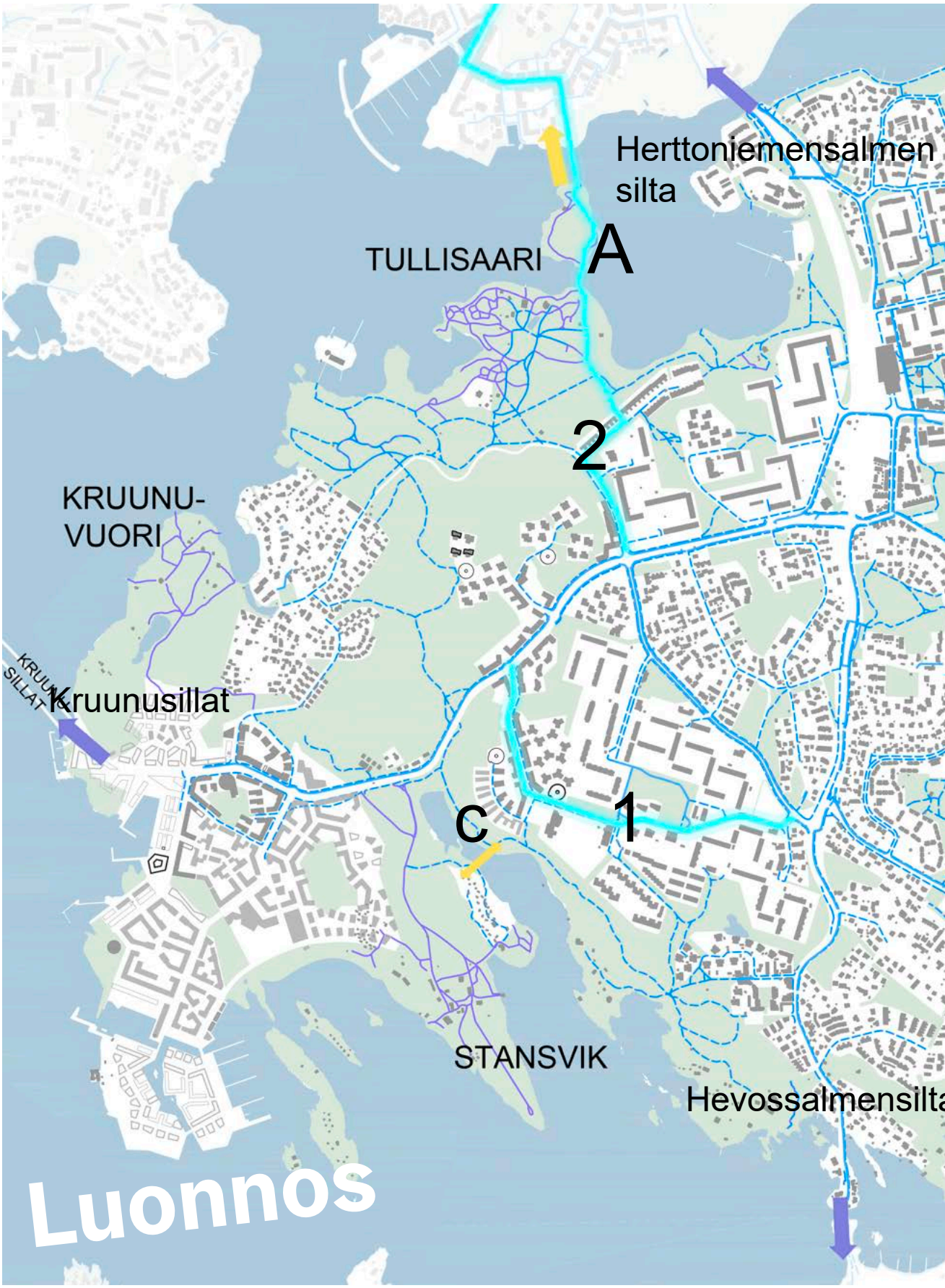

Kehitettävät pyöräilykohteet

1. Uusi pyörätie Gunillantien kautta Jollaksentieltä Kruunusilloille.
2. Pyörätie Henrik Borgströmintielle ja Orisaarentielle jatkamaan Reiherintiellä kulkevaa pyörätietä mikäli uusi siltayhteys Killingholmasta toteutuu.
3. Jollaksentien pyöräily- ja kävelykaistojen leventäminen.

Ehdotetut uudet siltayhteydet
A. Killingholman kevyen liikenteen silta
B. Vartiosaaren kevyen liikenteen silta

Ehdotetut uudet siltayhteydet saaren sisällä
c. Tahvonlahden silta
d. Kaislapolulta Sarvaston satamaan
e. Sarvaston satamasta Aittasaareen
f. Aittasaaresta Elsankalliolle

5 RANTAREITIN PERIAATTEET

Rantareitin suunnitteluperiaatteet

Rantareitin tavoitteena on kehittää Laajasalon virkistysalueiden merellisyyttä: tarjota paikkoja, joissa voi päästä meren äärelle ja avata sekä näkymiä että kapeita näkymäsektoreja merelle.

Ehdotettu rantareitin linjaus on ohjeellinen. Ehdotettu linjaus kulkee viher- tai virkistysalueiksi kaavoitetuilla alueilla ja kaupungin omistamilla mailla. Ainoastaan poikkeustapauksissa on esitetty reitti yksityisen kiinteistön kautta - näissä tapauksissa alue on kaavoitettu virkistysalueeksi tai asemakaavassa on osoitettu virkistysreitti kiinteistön kautta.

Laajasalon rantaviiva on pitkä, n. 34 km. Ei ole tarkoituksenmukaista rakentaa kokonaan uutta rantareittiä, vaan rantareitti tukeutuu oleviin reitteihin. Olevat reitit eivät kulje aina rantavyöhykkeen tuntumassa, vaan reitti voi olla välillä luonteeltaan metsäinen tai kulkea puistossa.

Laajasalon maanomistuksesta johtuen uusi reitti ei voi myöskään aina kulkea aivan rantavyöhykkeellä, vaan välillä poiketaan sisämaassa asuinalueella ja paikoin reitin on mahdollista kulkea vain katuyhteyttä pitkin. Hankalissa maastokohdissa, maanhankintaa edellyttävissä kohteissa sekä esim. luonnonsuojelullisten syiden vuoksi voidaan esittää rantareitin vaihtoehtoisia tai väliaikaisia linjauksia.

Rantareitin ehdotetun linjauksen kokonaispituus on n. 34,4 kilometriä, tämä sisältää myös vaihtoehtoiset linjaukset. Tästä n. 13,3 kilometriä kulkee nykyisillä virkistysreiteillä. Lisäksi jalkakäytävällä kulkevia yhteyksiä on n. 1,4 kilometriä ja ajoradalla kulkevia osuuksia on n. 3,5 kilometriä. Uutta rantareittiä tarvitaan noin 16,1 kilometriä. Tästä xx on pitkosreittiä ja xx on portaita, joita tarvitaan xx kohdassa.

Tavoitteena on muodostaa yhtenäisiä, pitkiä reittejä. Rantareitin suunnittelussa huomioidaan maastonmuodot ja avokalliot, turhia leikkauksia ja täyttöjä vältetään. Rantareitin uudet osuudet toteutetaan kapeana kivituhkaraittina. Hankalissa maastokohdissa käytetään tarvittaessa poikkeusratkaisuja, kuten pitkosreittejä tai portaita. Kulttuurihistoriallisesti arvokkaissa miljöissä reitti sovitetaan historiallisiin arvoihin ja arvokkaissa luontokohteissa reitin sovitetaan luontoarvoja kunnioittaen ja säästäen. Eroosioherkillä rannoilla voidaan käyttää kiviheitoketta.

Reitin varrelle tulee riittävästi levähdyspaikkoja, penkkejä sijoitetaan noin 500 metrin välein. Rantareitti tukeutuu olemassaoleviin virkistyspalveluihin. Muutamia sopivia oleskelu- tai näköalapaikkoja ehdotetaan reitin varrelle. Tavoitteena on myös tunnistaa potentiaalisten palveluiden paikkoja.

Laajasalon vaihtelevan maisemarakenteen vuoksi rantareitti ei ole välttämättä pyöräiltävissä; reitillä voi olla esim. portaita. Vaihtoehtoinen pyöräreitti esitetään.

Koska rantareitti on pitkä, se tukeutuu myös joukkoliikenteeseen, kuten tulevaan raitiotieyhteyteen ja palvelulinjaan. Myös yhteydet vesiliikennelaitureille tunnistetaan.

Rantareitin tavoitetaso tarkentuu seuraavissa suunnitteluvaiheissa.

Laajasalon rantareitti koostuu erilaisista reittiosuuksista kivituhkareiteistä asuntokatuihin, pitkosreiteistä portaisiin ja kiviheitokerantoihin.

- Perusreitti on noin 3 metriä leveä kivituhkareitti.
- Reitin korkeustason tavoitteena noin + 3 metriä merenpinnan yläpuolella.
- Rantareitin jatkosuunnittelussa huomioidaan maastonmuodot ja avokalliot, turhia leikkauksia ja täyttöjä vältetään.
- Tarvittaessa käytetään portaita tai luiskia.

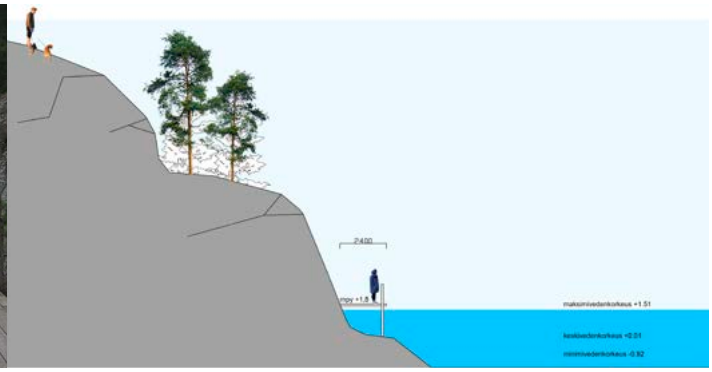

- Pitkosreittejä käytössä jyrkillä kalliorannoilla, joissa reitin kannalta oleellinen osuus.

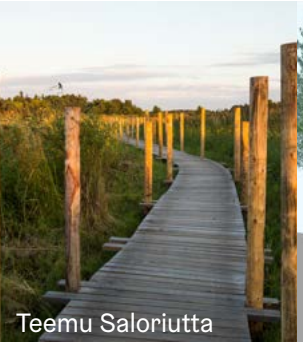

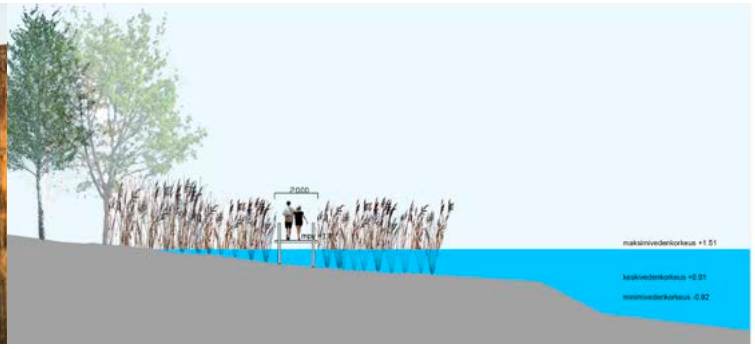

- Pitkosreittejä käytössä kosteikoissa, kuten Isonhauen-puistossa.
- Pitkosreitin leveys 2,0 -2,5 m.
- Pitkosreitin korko noin +1,8 m

- Rantamuureja tarvittaessa kulttuurihistoriallisilla alueilla, kuten Porvariskuninkaan puistossa.

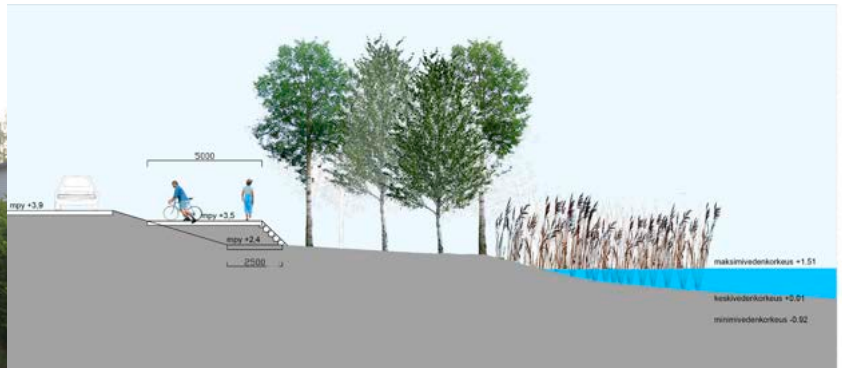

- Mikäli pyörätie ja rantareitti ovat samalla reitillä, kuten Jollaksentiellä, niin yhdistetyn reitin tulee olla tarpeeksi leveä.

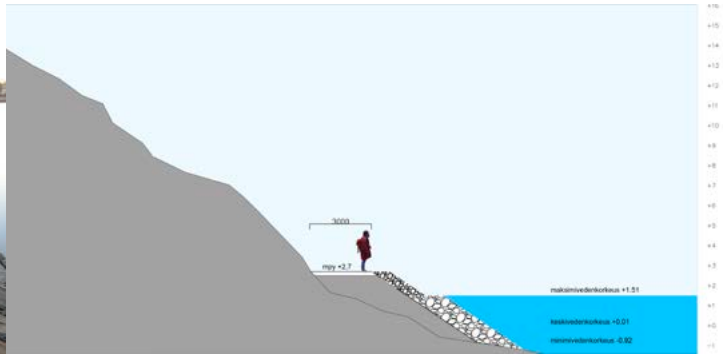

- Eroosioherkillä rantaosuuksilla voidaan käyttää kiviheitoketta, myös pitkosreitin käyttö on mahdollista.

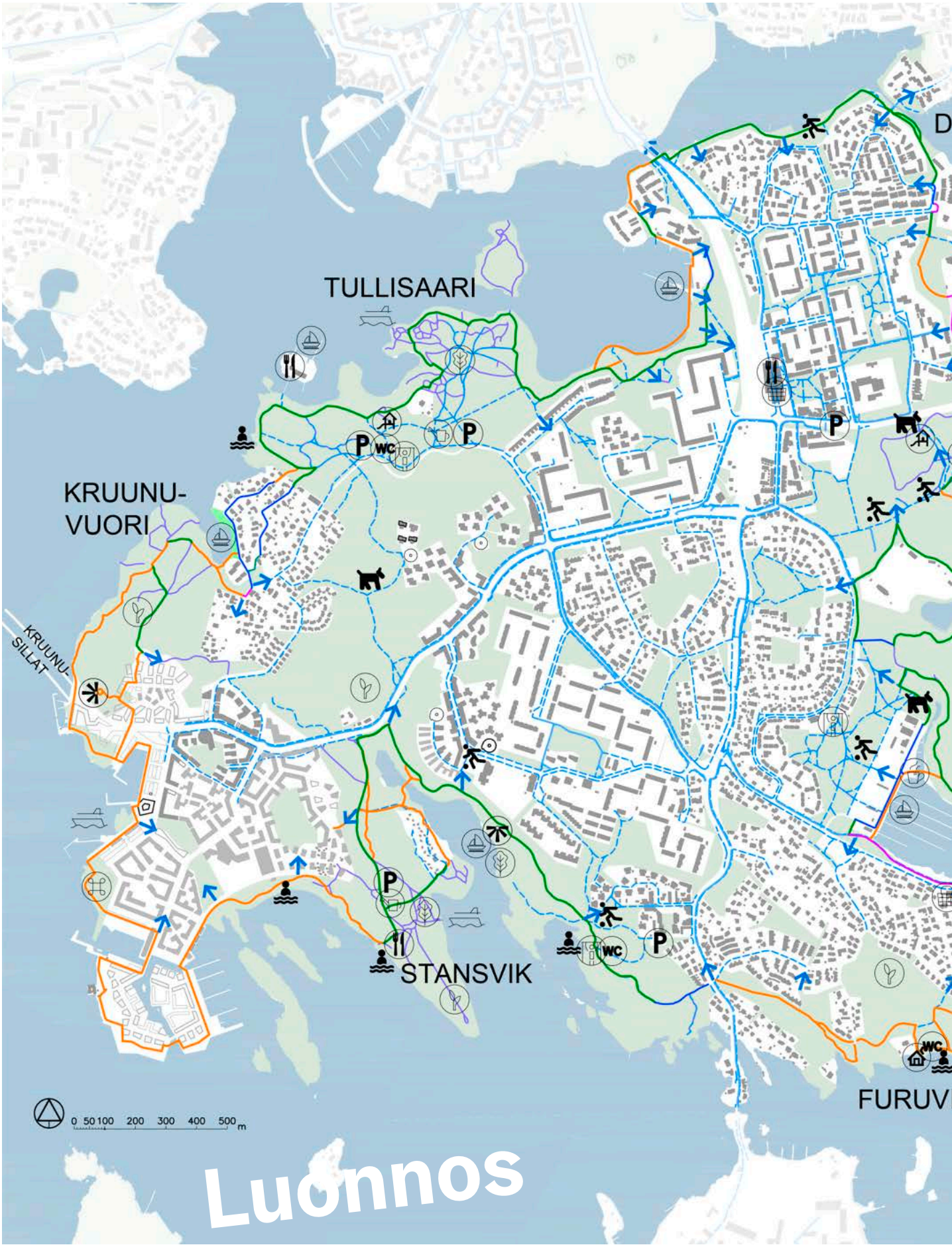
TULLISAARI
KRUUNU-
VUORI
KRUUNU-
SILLAT
STANSVIK
FURUV
0 50 100 200 300 400 500 m
Luonnos

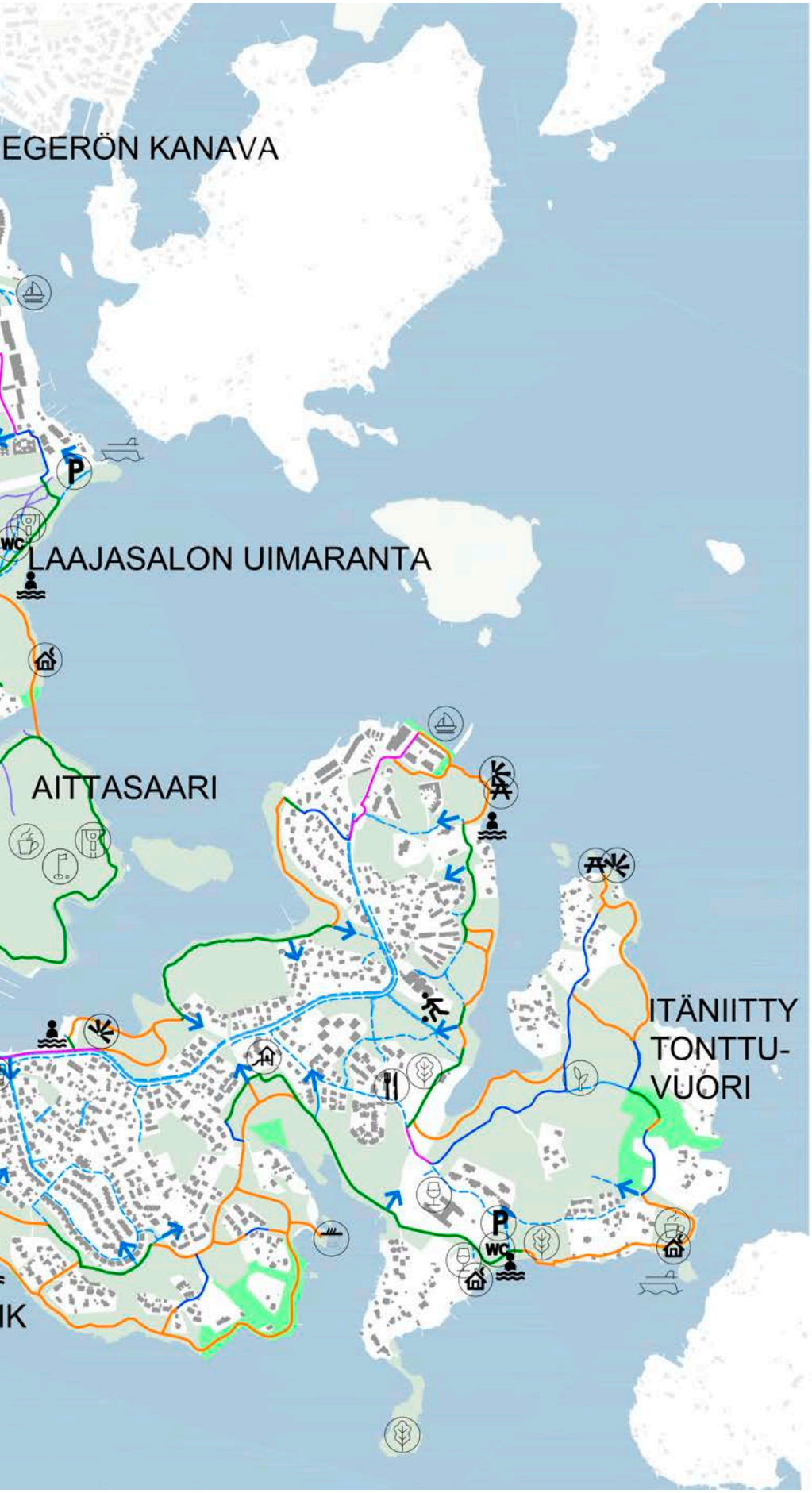

Kaavoitettu virkistysalue
Kaavoitettu virkistysalue yksityismaalla
Vesialue
Rantareitti - oleva
Rantareitti - oleva osuus jalkakäytävällä
Rantareitti - oleva osuus ajoväylällä
Rantareitti - uusi osuus
Yhteys rantareitiltä asuinalueelle
Nykyinen pyörätie
Nykyinen kävelyreitti
Nykyinen virkistysreitti

Toiminnot rantareitin varrella

uimaranta/-paikka
sauna
pelikenttä
ulkokuntoilupiste
golfkenttä
leikkipaikka
koirapuisto
parkkipaikka; virkistysalueeseen liittyvä
kulttuurihistoriallinen kohde
luonnonsuojelualue
nähtävyys
venesatama
vesiliikenneyhteys
viljelypalsta
päivittäistavarakauppa
ravintola
kahvila
baari
käymälä virkistysalueella (kesä)

Ehdotetut, uudet toiminnot rantareitin varrella

grillipaikka
oleskelupaikka
näköalapaikka

Esteettömyyden erikoistasolle kehitettävät rantareitin osuudet

Laajasalon maisemarakenne on kallioinen ja topografialtaan vaihteleva. Suunniteltu rantareitti on pitkä, yli 30 kilometriä, eikä ole tarkoituksenmukaista, että koko rantareitti olisi esteetön. Kokonaan esteettömän rantareitin rakentaminen Laajasalossa tarkoittaisi mittavia louhintatöitä sekä pengertäyttöjä maisemallisesti herkillä kallio- ja rantaalueilla. Laajasalon rantareitin esteettömyys toteutetaan siten, että koko rantareitin esteettömyyden sijaan toteutetaan muutama esteettömyyden erikoistason täyttävä reitinosa.

Esteettömät reitinosat tukeutuvat joukkoliikenteeseen, kuten palvelulinjaan ja raitiovaunuun, jotta reitit ovat saavutettavissa mahdollisimman monelle.

Esteettömät reitinosat toteutetaan SuRaKu-korttien mukaan.

Esteettömyyden erikoistasolle kehitettävät reitit sijoitetaan jo ennestään loiville alueille, jotka eivät nykyisellään kuitenkaan täytä esteettömyyden vaatimuksia. Esteettömäksi kehitettävät reitit ovat esteettömyyden perustasoa / erikoistasoa. Rantareitin tavoitetaso esteettömyyden suhteen tarkentuu seuraavissa suunnitteluvaiheissa. Reitillä on esteetön pinnoite (kivituhka) sekä luiskia ja käsijohteita tarvittaessa. Esteettömällä reitillä on penkki 250 metrin välein.

Esteettömäksi kehitettäviä reittejä on kolme tai neljä. Reitit sijaitsevat Kruunuvuorenrannassa, Yliskylässä, Jollaksessa ja mahdollisesti Tullisaaressa.

Kruunuvuorenrannan reitti on noin 2,7 kilometrin pituinen ja esteettömyyden perustasoa. Reitti liittyy Stansvikinrantaan, Helsingin ensimmäiseen esteettömään uimarantaan. Esteetön reitti kulkee Stansvikinrannasta Haakoninlahdenpuiston kautta rantabulevardille, josta tullaan Koirasaarentietä pitkin Stansvikintielle. Koirasaarentieltä on esteetön yhteys raitiovaunuun. Reitin varrella on hyvin vaihtelevia ympäristöjä uudesta merellisestä kaupunginosasta kulttuurihistoriallisesti arvokkaaseen Stansvikin kartanomiljööseen.

Yliskylän reitti on noin 2,0 kilometrin pituinen ja esteettömyyden perustasoa / erikoistasoa. Yliskylässä on paljon vanhuksia ja Kuvernöörintielle on suunnitteilla uutta palveluasumista. Yliskylän reitti lähtee Yliskylän keskustasta Kiiltomadonpolkua pitkin Ilomäentielle, josta se jatkuu Laajasalon rantametsään. Reitti kulkee Elsankallion eteläpuolitse ja tulee takaisin Yliskylään Holmanmoisionpolkua pitkin. Reitin varrella on komeaa metsää ja historiallista Degerön kartanomiljöötä. Reitiltä on yhteys palvelulinjaan sekä tulevaan raitiotiehen.

Jollaksen reitti on noin 2,0 kilometrin pituinen ja esteettömyyden perustasoa / erikoistasoa. Jollaksen reitti tukeutuu palvelulinjaan eniten, koska reitti ei ole rengasmainen vaan suora. Reitti lähtee Jollaksentieltä, kulkee Isonhauen puiston kautta osittain pitkosyhteyttä Porvariskuninkaan uimarannalle ja siitä eteenpäin Ester Larssonin polkua pitkin Regina von Emmeritzin puistoon ja lopuksi Jollaksentielle. Reitin varrella on vanhaa huvilakulttuuria ja hienoja merellisiä maisemia.

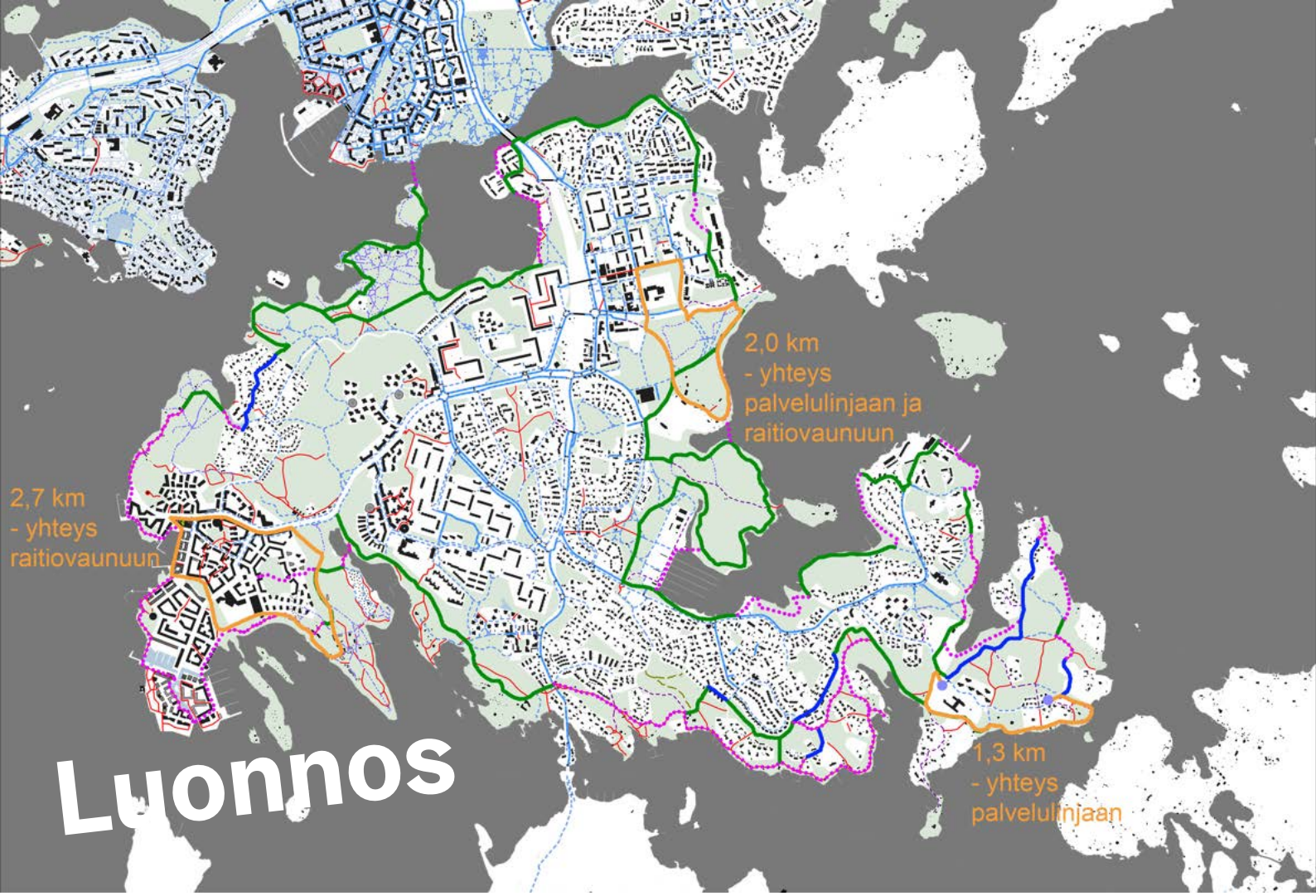
2,0 km
- yhteys
palvelulinjaan ja
raitiovaunuun
2,7 km
- yhteys
raitiovaunuun
1,3 km
- yhteys
palvelulinjaan

Luonnos

Rantareitin opastaminen

Laajasalon rantareitti polveilee rannalla, metsissä ja välillä asuinkaduilla. On tärkeää, että rantareitillä pysyminen on vaivatonta ja siksi reitin opastaminen on erityisen tärkeää. Opastettavaa rantareittiä on n. 34,4 kilometriä, mikä sisältää myös vaihtoehtoiset linjaukset. Opastuksen suunnittelu koskee sekä rantareitin nykyisiä osuuksia, että rakennettavia osuuksia. Myös väliaikainen opastus voi olla tarpeen, kun reittiä toteutetaan vaiheittain.

Helsingin rantareitille on laadittu oma opastustyyli, jota käytetään myös Laajasalossa. Rantareitin opastustyyli on esitelty Helsingin kaupunkitilaohjeessa kortissa Rantareittien opastus. Laajasalon opasteiden tunnusväri on keltainen.

Rantareitin valaistus

Rantareitti valaistaan Helsingin rantojen valaistusperiaatteita noudattaen. Nykyiset valaistut reittijaksot säilyvät. Rantareitin uusia valaistavia osia ovat esteettömät reitit. Kruunuvuorenrannan ja muiden projektialueiden valaistus suunnitellaan erikseen.

Laajasalossa tulee ottaa huomioon saaren rantavyöhykkeen arvokkaat lepakkoalueet valaistuksen suunnittelussa. Käytännössä valaistuksesta tulee lepakkoalueilla luopua kesäaikaan.

Rantareitin talvikunnossapito

Rantareitin talvikunnossapidettäviä osia ovat esteettömäksi kehitettävät rantareitin osuudet. Rantareitin portaita, kuntoportaita tai tms. rakenteita ei talvikunnossapidetä.

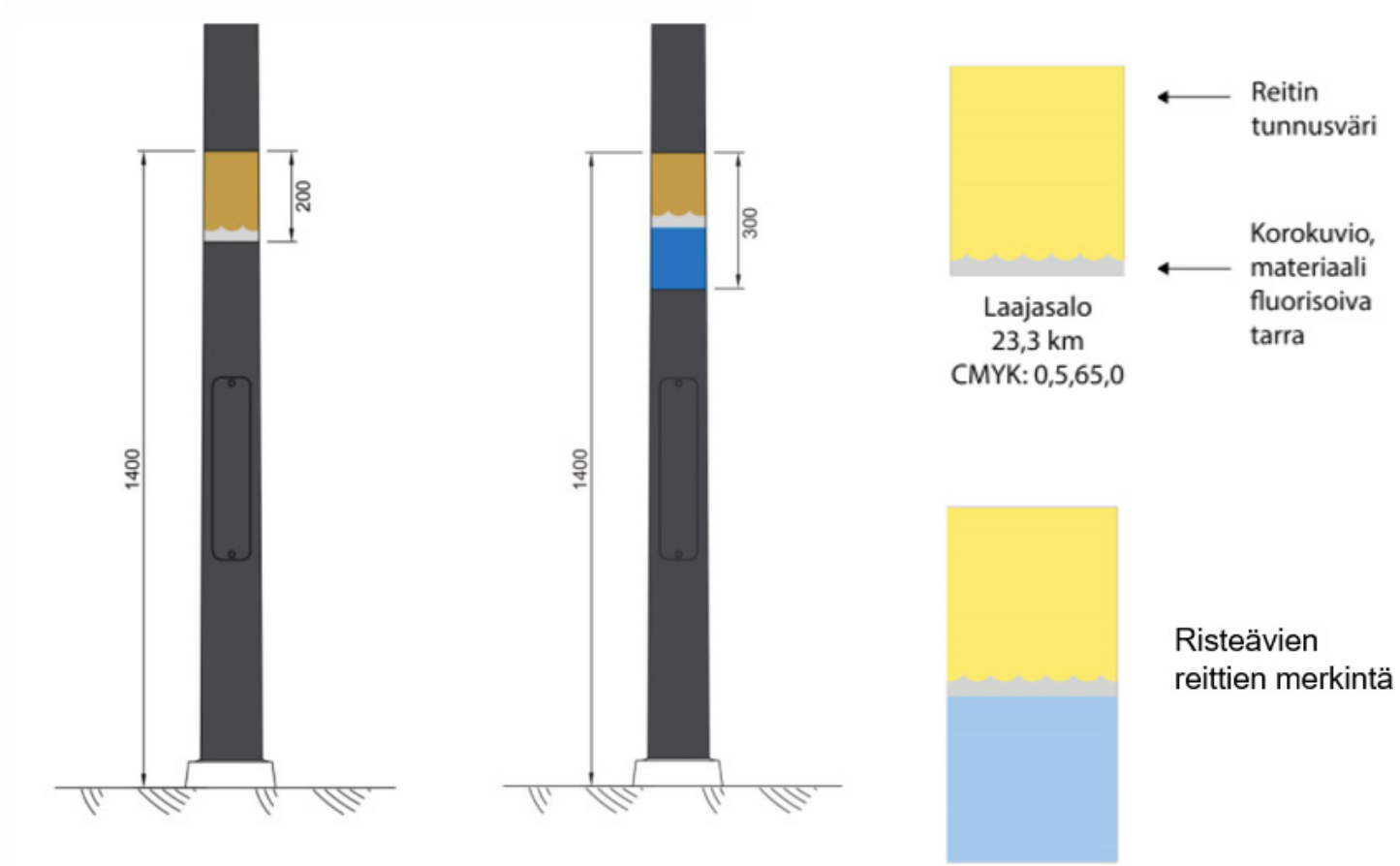

Rantojen opastuksen periaatteita Helsingin kaupunkitilaohjeesta.

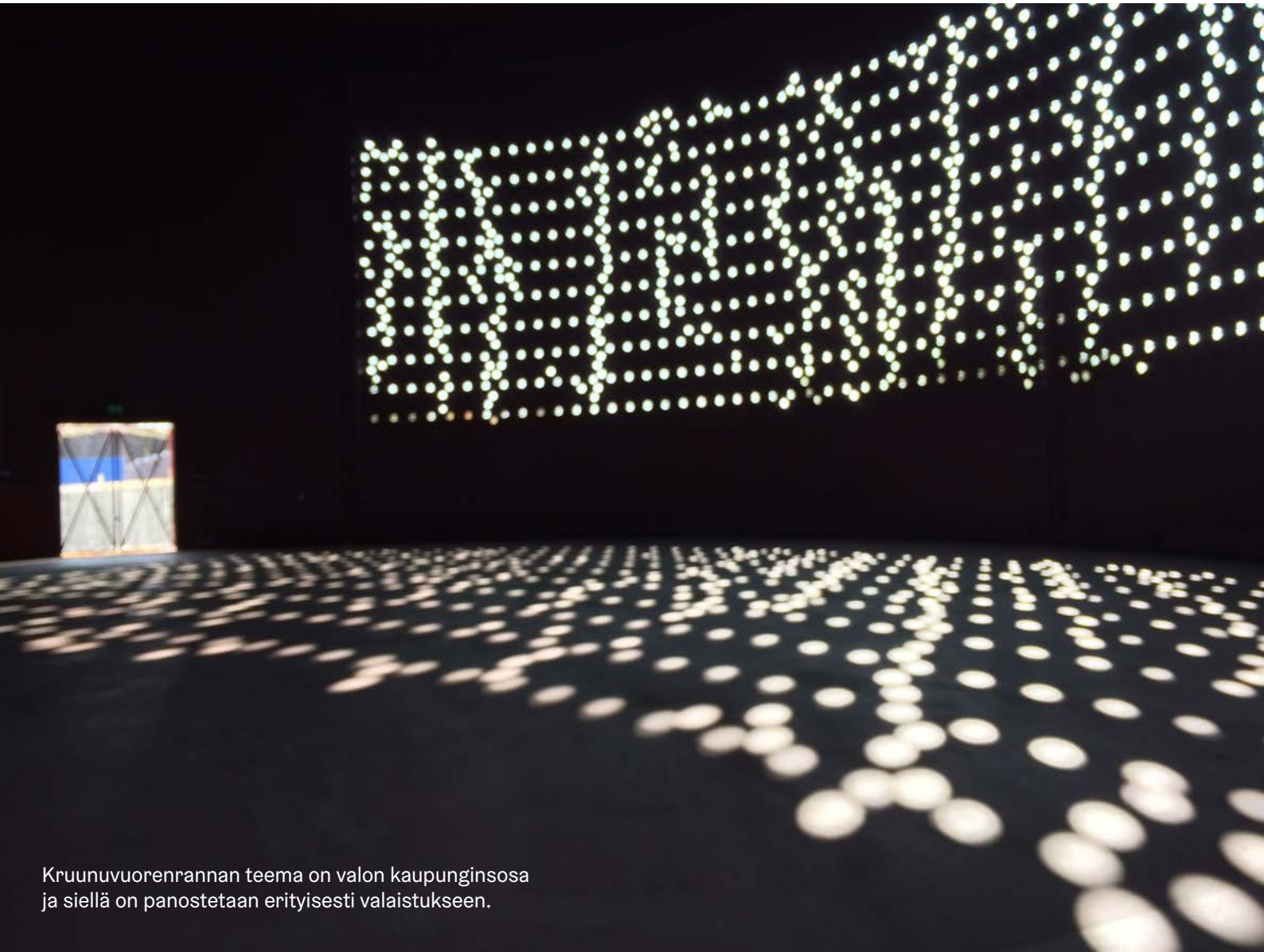

Kruunuvuorenrannan teema on valon kaupunginsosa ja siellä on panostetaan erityisesti valaistukseen.

7 KUSTANNUKSET

Rantareitin rakentamisen vaiheistus

Uutta rantareittiä tarvitaan 16,1 kilometriä. Tulevan rantareitin pituuden vuoksi se toteutetaan osissa.

- täydennetään

Kustannukset

- täydennetään

8 LÄHTEET

Lähteet:

Kruunuvuorenrannan reittitarkastelu - luonnos, Näkymä, 2017

Helsinki alueittain 2019, Helsingin kaupunki, kaupunginkanslia Kaupunkitutkimus- ja tilastot, 2020.

Helsingin merellinen strategia, Helsingin kaupunginkanslia, Elinkeino-osasto, Helsinki 2019

Helsingin ranta-alueiden valaistuksen periaatteet, Helsingin kaupungin kaupunkiympäristön julkaisuja 2020:28

Helsingin uusi yleiskaava, 14.6.2016, sekä yleiskaavan teemakartta Merellinen Helsinki 2050; Helsingin kaupunkisuunnitteluviraston yleissuunnitteluosasto
Laajasalon alueellinen kehittämissuunnitelma ja kaupunkibulevardi; Helsingin kaupunkisuunnitteluviraston yleissuunnitteluosaston selvityksiä 2014:13

VISTRA osa II, Helsingin viher- ja virkistysverkoston kehittämissuunnitelma, Helsingin kaupunki
Kaupunkisuunnitteluvirasto, 2016

Lähteet internetissä:

Aurinkosähkölautta, https://omastadi.hel.fi/processes/osbu-2019/f/173/results/45

Kruunusillat, https://www.hel.fi/kaupunkiymparisto/kruunusillat-fi

Helsingin karttapalvelu, kartta.hel.fi

Helsingin luontotietojärjestelmä, https://kartta.hel.fi/?link=874DM7

Rantareitin opastus, Helsingin kaupunkitilaohje, https://kaupunkitilaohje.hel.fi/

Tulvariskialueet, Tulvakeskus, https://www.ymparisto.fi/tulvakartat

Uutta Helsinkiä, https://www.uuttahelsinkia.fi/fi/laajasalo